

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА КОРПОРАЦІЇ

Студента 2-го курсу денної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа
та страхування»

освітньо-професійної програми
«Корпоративні фінанси»

Луценка Павла Миколайовича

Науковий керівник: кандидат
економічних наук, доцент

Делас Віталіна Анатоліївна

Засвідчую, що в цій дипломній
роботі немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних посилань

Студент(ка) _____

Робота допущена до захисту в Екзаменаційній комісії рішенням кафедри
фінансів від «16» травня 2023 р., протокол № 10.

Завідувач кафедри фінансів,
доктор економічних наук,
професор
Лютий Ігор Олексійович

Київ – 2023 р.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КОРПОРАЦІЇ	6
1.1. Економічні аспекти реалізації амортизаційної політики	6
1.2. Методи нарахування амортизації та їх переваги для корпорації	13
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КОРПОРАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «Медичний Центр “МТК”»)	21
2.1. Аналіз зносу матеріальних активів підприємств України	21
2.2. Аналіз амортизаційної політики ТОВ «Медичний Центр “МТК”»	29
2.3. Результати амортизаційної політики ТОВ «Медичний Центр “МТК”»	44
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДХОДУ ДО АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КОРПОРАЦІЇ	50
3.1. Залежність амортизаційної політики від виду діяльності корпорації	50
3.2. Амортизаційна політика корпорації в умовах кризи	55
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	70

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Успішний розвиток корпорації та здатність використовувати найсучасніші технології у ході діяльності неможлива без своєчасного оновлення матеріально-технічної бази, основних засобів за допомогою амортизаційних активів. Амортизаційна політика корпорації має істотний вплив на формування амортизаційних активів та забезпечує своєчасне відтворення та покриття зносу основного капіталу. Неefективне та несвоечасне формування, а також нецільове використання амортизаційних активів може поставити під загрозу успішний розвиток підприємства. Підприємства України не наділяють достатньої уваги амортизаційним процесам та нехтують покриттям зносу. Проблем додають умови невизначеності, кризові процеси та стан війни, котрі вимагають адаптації підприємства до нових умов. Виходячи з цього, актуальним є формування ефективної амортизаційної політики корпорації та адаптації її до нових викликів.

Рівень розробки теми дослідження у науковій літературі. Питанням амортизаційної політики достатньо уваги наділяли такі вітчизняні вчені як: Базилевич В.Д, Бернстайн Л., Борисенко З., Бубенко П., Варналій З.С., Димченко О., Козьменко, Кондратенко І., Кірбі Б., Лютий І.О., Приймак Н.С., Романюк М.В., Самбурська Н., Тітяєв В., Щирська О., Л.Бернстайн та Б.Кірбі. Проте не дивлячись на увагу котра була наділена даній темі так і не вийшло дійти до остаточного визначення понять амортизація та амортизаційна політика. Також не визначено єдиних підходів до проведення амортизаційної політики.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є визначити поняття амортизаційна політика, дослідити приклад підприємства з успішною амортизаційною політикою, продемонструвати залежність між амортизаційною

політикою та видом діяльності підприємства та виробити план дій щодо зміни амортизаційної політики в умовах кризи.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені наступні завдання:

- обґрунтувати економічні аспекти амортизаційної політики корпорації;
- дослідити методи нарахування амортизаційних відрахувань;
- здійснити аналіз ступеня зноу матеріальних активів підприємств України;
- проаналізувати амортизаційну політику ТОВ «Медичний Центр “МТК”»;
- окреслити результати амортизаційної політики ТОВ «Медичний Центр “МТК”»;
- встановити залежність амортизаційної політики від виду діяльності корпорації;
- розробити механізм зміни амортизаційної політики під впливом кризових явищ.

Об’єктом дослідження є амортизаційна політика корпорації та її елементи.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних і методичних питань процесу нарахування амортизації та формування амортизаційної політики корпорації.

Наукова новизна. Наукова новизна полягає в тому, що на основі реального підприємства було визначено взаємозв’язок між амортизаційною політикою та видом діяльності підприємства, а також був розроблений механізм зміни амортизаційної політики в умовах кризи.

Методи дослідження. Підґрунтям магістерської роботи стали наукові праці вітчизняних та іноземних вчених в яких розглядалося питання амортизації, амортизаційної політики, ролі амортизації в оновленні засобів накопичення

амортизаційного фонду, а також специфіки вибору того чи іншого методу нарахування амортизації. У процесі дослідження були використані використані міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), законодавство України і нормативно-правові акти, фінансова звітність, статистична інформація Державної Служби Статистики. У процесі дослідження застосовувалися наступні загальнонаукові методи: аналіз і синтез, узагальнення, класифікація, групування у першому розділі, конкретизація і абстрагування, спостереження та опис у другому розділі, а також абстрактно-логічні методи дослідження у третьому розділі.

Інформаційна база дослідження. У процесі дослідження були використані стандарти фінансової звітності як вітчизняні так і міжнародні (МСФЗ, ПСБО), законодавство України, фінансова звітність, статистична інформація Державної Служби Статистики, праці вітчизняних та зарубіжних науковців.

Практичне значення одержаних результатів полягають в тому, що висновки та пропозиції будуть корисними в управлінні корпорацією, в процесі реалізації амортизаційної політики підприємства, а також при адаптації до нових умов під час кризи.

Структура і обсяг дослідження. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел із найменувань на шести сторінках. Робота викладена на 73 сторінках друкованого тексту, містить двадцять шість рисунків, чотири таблиці та дев'ять формул та чотири додатка.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КОРПОРАЦІЇ

1.1. Економічні аспекти реалізації амортизаційної політики

Основним впливом амортизаційної політики є вплив на матеріально-технічну базу підприємства, оновлення основних фондів за рахунок науково-технічного прогресу. Ефективність, успішність роботи та конкурентоздатність підприємства прямопропорційно залежить від своєчасного оновлення та заміну основних фондів.

Вплив науково-технічного прогресу підніс значення амортизації, на новий рівень. Зміна структури капіталовкладень, підвищений моральний знос технологічних продуктів, а також розширення прав підприємств підтвердив важливість амортизації, як джерела відтворення основних засобів. Ці фактори обумовили визначення та поняття амортизаційної політики, формування її складових, а також визначення зв'язку з інвестиційно-іноваційною діяльністю.

Проблеми визначення амортизації та амортизаційної політики є предметом уваги багатьох вітчизняних та закордонних вчених і фахівців. Варто зазначити, що економічна наука в Україні не сформувала чіткі критерії розподілу між визначеннями «амортизація» та «амортизаційна політика» що підтверджує доцільність проведеного дослідження, тому для чіткого формування поняття «амортизаційна політика» необхідно почати з дослідження поняття «амортизація».

Протягом багатьох років ведення дискусії так і не вдалося досягти консенсусу у визначенні сутності амортизації та її ролі у діяльності підприємства. Існують різні підходи до тлумачення терміну «амортизація», проте класична економічна теорія схиляється до думки, що в основі визначення лежить латинське слово «amortisatio» – погашення, сплата боргів [5, с. 135]. Мають місце

бути припущення, що термін може бути розбитим на декілька частин, а саме: «а» – заперечення, «mōt» – смерть, це характеризує постійне існування через відновлення засобів праці [1, с. 689].

Перейдемо до досліджень визначення амортизації вітчизняними економістами.

Базилевич В.Д обґрунтовує поняття амортизація як процес поступового перенесення вартості основного капіталу на новостворену продукцію в міру його зношення [1].

О.В. Чорновіл та К.Г. Потрапелюк зазначають, що амортизація – це надзвичайно складне економічне явище, яке поєднує ознаки витрат виробництва і джерела коштів, процесу руху вартості і важелів управління відтворенням, відшкодування зношених і нагромадження нових засобів праці [7].

О.В. Щирська відзначає, що амортизація – це процес нарахування зносу, тобто поступове перенесення вартості майна на створення нового продукту. Амортизація є інструментом бухгалтерського обліку, що забезпечує дотримання принципу нарахування та відповідності доходів і витрат. Амортизація є суб'єктивним явищем, адже суб'єкт господарювання вирішує, яким чином буде здійснюватися цей процес, які методи використовувати, яким чином формувати амортизаційний фонд тощо [8].

П.Т. Бубенко, В.І. Тітяєв дають таке визначення, як амортизація – це процес перенесення авансованої раніше вартості всіх видів засобів праці на вартість продукції з метою її повного відшкодування [9].

Найбільш чітко сформованим можна вважати визначення Н. Приймака, який стверджує, що амортизація – комплексна економічна категорія, яка характеризує процес систематичного, поступового перенесення вартості засобів праці на вартість готової продукції підприємства, виготовленої з їх використанням, з метою забезпечення планомірного відновлення засобів праці внаслідок їх морального і фізичного зносу. [10]

Податковий кодекс України стверджує, що амортизація – систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизуються протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [11].

Існують п'ять концепцій у сучасній економіці в яких найбільш повно описаний підхід до визначення амортизації (рис. 1.1)

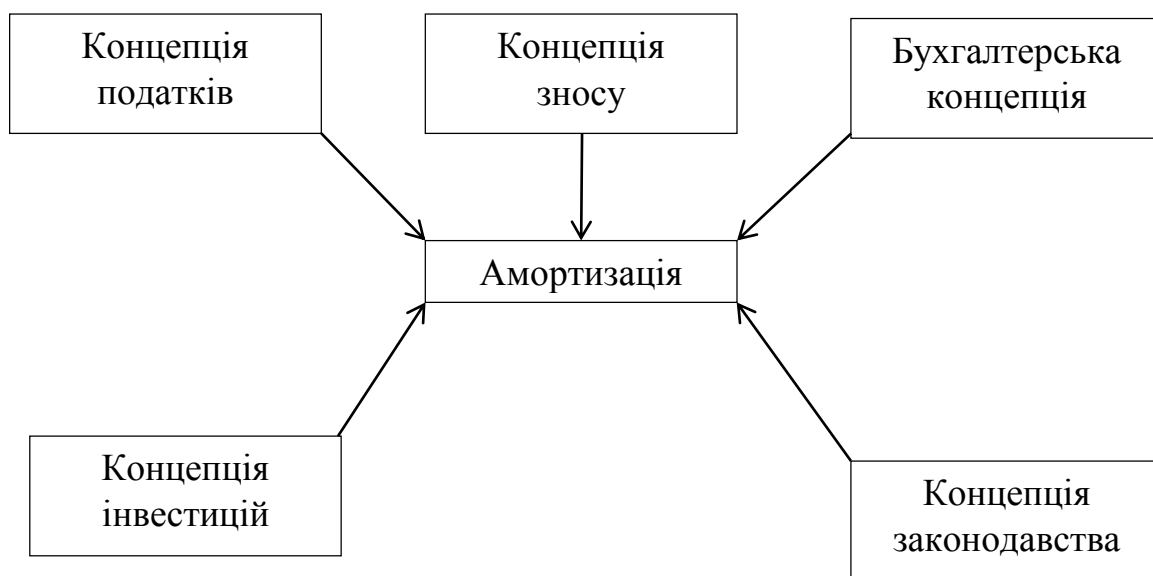


Рис. 1.1 Концепції до визначення терміну «амортизація»

Джерело: Складено автором на основі [10]

Доцільно розглянути лише податкову та інвестиційну концепції визначення суті амортизації, так як наш підхід базується саме з точки зору фінансової позиції.

Податкова концепція амортизації ґрунтується на тому, що існує зв'язок між доходами підприємства та податком із прибутку, так як амортизація зарахована до витрат, що в свою чергу зменшує податкове навантаження на корпорацію [10. с. 196].

Амортизація у інвестиційній концепції розглядається саме як джерело фінансування інвестицій. Так як амортизація це частина грошового потоку існує

необхідність виділення інвестиційної концепції. Варто зазначити, що за умови нерентабельного функціонування підприємства в умовах нестабільності амортизація використовується українськими підприємствами як головне джерело коштів для інвестування в основний капітал [10. с. 196].

Отже, амортизація – це комплексне економічне явище, що забезпечує перенесення вартості використаних основних виробничих фондів на вартість готової продукції, за допомогою чого здійснюється поступове інноваційне оновлення основних засобів підприємства і, як результат, підвищується його інвестиційна привабливість.

Для більш ширшого визначення поняття амортизація доцільно звернути увагу на результати досліджень іноземних науковців таких як Л. Бернстайн, котрий визначив амортизацію як: «Процес амортизації сам по собі не призначений для того, щоб надавати грошові кошти для заміни активів. Цієї мети може бути досягнуто тільки за допомогою фінансової політики, яка акумулює грошові фонди з особливою метою, що є натепер» [12].

У той же час англійський вчений Брайан Кірбі обгрутовує амортизацію як: метод обліку, який використовується для періодичного зниження балансової вартості позики або нематеріального активу протягом установленого періоду часу [13]. Отже, амортизація не може бути розглянута окремо від фінансової політики. Частиною ж фінансової політики є амортизаційна політика, значення котрої потребує ретельного дослідження

Господарський кодекс України зазначає, що амортизаційна політика спрямована на створення суб'єктам господарювання найбільш сприятливих та рівноцінних умов забезпечення процесу простого відтворення основних виробничих і невиробничих фондів переважно на якісно новій техніко-технологічній основі [14].

Базилевич В.Д визначає, амортизаційну політику, як встановлення державою строків служби, норм та порядку амортизаційного списання основного капіталу [1].

П.Т. Бубенко, В.І. Тітяєва визначає амортизаційну політику як важливий інструмент активізації інвестиційної діяльності підприємств за умов ринкової економіки. Здійснення обґрунтованої амортизаційної політики дає змогу стимулювати зростання інвестицій, оновлення продукції та виробничого апарату [9].

Н.І. Самбурська стверджує, що амортизаційна політика як складова частина економічної політики держави є специфічним важелем, який спрямовано на підприємницьку діяльність окремо функціонуючих господарюючих суб'єктів. Її основною метою є створення умов для відтворення та оновлення основних засобів, активізації інвестиційних процесів і прискорення науково-технічного прогресу [15].

О. Олійник доводить думку, що амортизаційна політика є фінансовим важелем впливу на процеси економічного розвитку [16].

І.А. Кондратенко і Д.М. Трачова зазначають, що амортизаційна політика підприємства – це комплекс заходів, спрямованих на оптимізацію процесу формування, розподілу та використання коштів, визнаних як амортизаційні суми у складі всіх фінансових ресурсів підприємства, для забезпечення стабільного прибутку шляхом оновлення та підтримки основних фондів у обмеженнях чинного законодавства та загальнодержавної амортизаційної політики [17].

Канадський вчений Ендрю Гольфштейн визначає амортизаційну політику, як сукупність фінансових важелів, котрі забезпечать накопичення амортизаційного фонду відповідно до зносу об'єкта амортизації [18].

Ірландська вчена Джиліан Джексон визначила амортизаційну політику, як комплекс методів обліку для розподілу витрат на використання довгострокового активу протягом очікуваного періоду з подальшою заміною засобу [19].

У результаті дослідження трактувань визначення амортизаційна політика можливо запропонувати узагальнене визначення терміну амортизаційна політика. Амортизаційна політика – це сукупність інноваційних методів та важелів, як частини фінансової політики підприємства, що спрямовані на забезпечення ефективного розвитку підприємництва та підвищення їх інвестиційної привабливості.

Амортизаційній політиці притаманні такі обов'язкові елементи, як:

По-перше, амортизаційна політика та план розвитку корпорації повинні бути узгоджені та співставлені, повинні бути враховані плани інвестиційних вкладень, як в короткостроковій так і в довгостроковій перспективі. Корпорація повинна оцінити стан наявного парку обладнання та розробити прогноз заміщення. План інвестиційних вкладень являється ключовим фактором розвитку матеріальних та нематеріальних засобів.

По-друге, політика корпорація повинна враховувати відповідність впроваджених норм амортизації до відповідного зносу засобів. Амортизація поняття більш широке, накопичені амортизаційні відрахування не завжди будуть відповідати нарахованому зносу. Знос основних засобів охоплює багато аспектів і не завжди відповідає прогнозам. Зручним представленням виступає і збіг зносу та амортизації в амортизаційних регістрах. Ефективна амортизаційна політика повинна враховувати та усувати це протиріччя шляхом точного прогнозу та постійного відстеження реального зносу наявного парку обладнання та величини нарахованої амортизації.

По-третє, строки ефективного застосування засобів мають бути узгодженими з нормами амортизації, корпорація повинна враховувати ринкові фактори, а також фактор технічного прогресу що впливає на моральний знос засобів та відображається на зменшенні термінів використання об'єктів амортизації.

Четвертим елементом можна назвати обов'язкове виділення окремого бюджету амортизації. Успішна амортизаційна політика повинна мати чітко сформовану систему бюджетів, котрі б враховували специфіку діяльності підприємства та покривала реальний знос засобів.

П'ятий елемент ґрунтується на ефективному фінансовому потоку, котрий виникає від збільшення собівартості за рахунок включення амортизації. Це питання фінансового менеджменту, так як надходження від включення амортизації можна розглядати як окреме фінансування інвестицій. Амортизаційний фонд може бути одним з рішень ефективного управління фінансовим потоком, котрий виникає у випадку включення амортизації в собівартість. Даний фонд містить в собі механізм часткової або повної акумуляції грошових потоків [20].

Мета амортизаційної політики може бути зведена до чотирьох стратегічно важливих результатів котрі представлені на рисунку 1.2.

}	вчасне оновлення виробничої бази та співставлення часу вибуття і надходження основних засобів за умови правильної експлуатації та еквівалентній технічній відповідності
}	ліквідація невідповідностей між реальним зносом та термінами його корисного використання
}	усунення інвестиційного розриву, а саме зменшення часу між виникненням потреби у інвестуванні та реальним інвестуванні грошових коштів
}	зниження ризиків інвестиційної діяльності підприємства

Рис. 1.2. Результати амортизаційної політики

Джерело: Складено автором на основі [21]

Загалом, так і не вдалося досягти консенсусу у визначенні сутності амортизації та її ролі у діяльності підприємства. Існує п'ять концепцій до розгляду терміну амортизація, проте доцільно використати лише дві: податкову та інвестиційну. Термін амортизація можна визначити як: комплексне економічне явище, що забезпечує перенесення вартості використаних основних виробничих фондів на вартість готової продукції, за допомогою чого здійснюється поступове

інноваційне оновлення основних засобів підприємства. Амортизацію необхідно розглядати у комплексі з фінансовою політикою. Амортизаційна політика є одним з напрямів фінансової політики. Амортизаційна політика – це сукупність інноваційних методів та важелів, як частини фінансової політики підприємства, що спрямовані на забезпечення ефективного розвитку підприємництва та підвищення їх інвестиційної привабливості. Амортизаційна політика має п'ять елементів та її мета зведена до чотирьох стратегічно важливих результатів.

1.2. Методи нарахування амортизації та їх переваги для корпорації

Основою амортизаційного процесу є амортизаційні відрахування. Амортизаційні відрахування залежать від методів нарахування амортизації, котрі здійснюють надзвичайно великий вплив на амортизаційну політику. Держава сформувала та визначила методи, принципи та норми, котрі може використовувати кожне підприємство при здійсненні амортизаційних відрахувань. Підприємство повинно враховувати специфіку своєї діяльності для забезпечення правильного та економічно доцільного нарахування амортизаційних відрахувань. Основна мета господарської діяльності забезпечення фінансової стабільності та отримання прибутку, а забезпечити це може правильний та систематичний розрахунок амортизаційних відрахувань. Тому дане питання є надзвичайно актуальне та має суттєвий вплив як на стабільність роботи підприємства так і на одержання прибутку.

Корпорації в Україні використовують методи, котрі представлені у Податковому Кодексі України та передбачені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [22]. Дані стандарти визначили методи нарахування амортизації та строки використання засобів тих чи інших груп [23, с. 66-67]. Існує п'ять методів котрі в основному використовують підприємства для забезпечення відшкодування зносу основних засобів:

- 1) прямолінійний;
- 2) зменшення залишкової вартості;
- 3) прискореного зменшення залишкової вартості (подвійного залишку, що зменшується);
- 4) кумулятивний;
- 5) виробничий [24, с. 203 – 214; 6; 7];

Проте, у міжнародній практиці п.50 МСБО 16 «Основні засоби» використовуються лише три засоби нарахування амортизації. Детальне порівняння представлено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Вітчизняні та міжнародні методи нарахування амортизації

№ з/п	Методи за Національним стандартом бух. обліку	Методи за міжнародним стандартом бух. обліку
1.	Прямолінійний	Прямолінійний
2.	Прискорений <ul style="list-style-type: none"> • Зменшення залишкової вартості • Прискореного зменшення залишкової вартості • Кумулятивний 	Зменшення залишкової вартості
3.	Виробничий	Суми одиниці продукції

Джерело: складено автором на основі [22,25]

Об'єктом амортизації є вартість основних засобів. Проте, активи строк корисного використання яких необмежений не підлягають амортизації. Такими активами є земля та незавершені капітальні інвестиції.

На початку використання засобу за об'єкт амортизації необхідно брати первісну або переоцінену вартість за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Ліквідаційну вартість можна визначити, як суму коштів котрі корпорація очікує отримати від продажу або ліквідації об'єкта за умови закінчення строку корисного використання з виключенням витрат на продаж даного засобу.

Важливим фактором при встановленні обсягу амортизаційних відрахувань є строк корисного використання основного засобу, котрий є об'єктом амортизації.

Корпорація має право самостійно визначити термін використання засобу для нарахування амортизації, але відповідно до встановлених норм [26, с. 1-6].

Потрібно врахувати фактори, що мають вплив на термін корисного використання засобу, а саме:

- 1) моральний знос
- 2) фізичний знос
- 3) вплив ринкової, правових та економічних кон'юктур [27, с. 120-121].

Фізичний знос привертає найбільше уваги при встановленні амортизаційної політики ігноруючи моральний знос, що в умовах діджиталізації та цифровізації призводить до неочікуваних результатів. За умови ігнорування даного фактору ефективність використання засобу зменшується.

Фізичний знос можна визначити, як втрату засобу своєї первісної вартості за умови використання, а також бездіяльності під впливом зовнішніх факторів. Якість засобу, його технічна досконалість, а також особливість технічного процесу впливає на швидкість накопичення фізичного зносу. До таких особливостей необхідно віднести інтенсивність використання, часу та дій при використанні, умов та наявності агресивного середовища, ступені захисту засобу тощо. Ключовим фактором являється якість догляду за засобом, а також кваліфікації робітника.

Фізичний знос можна поділити на дві категорії: повний та частковий. У результаті повного фізичного зносу об'єкт амортизації повинен бути замінений, або ж капітально відремонтований. Результатом часткового зносу є ремонт засобу. Проте, ремонт лише продовжує строк експлуатації засобу, а не зберігає його від повного фізичного зносу. Потреба у заміні засобу не може бути покритою регулярним ремонтом.

Моральний знос можна визначити, як зменшення вартості засобів під впливом технічного прогресу та введенням нових, більш ефективних та сучасних пристроїв та обладнання, а також скорочення необхідності витрат на їх відбудову.

Тепер перейдемо до визначення та характеристики кожного методу нарахування амортизації.

Використовуючи прямолінійний метод сума амортизації визначається в результаті діленням вартості засобу котрий амортизується на строк його корисного використання. (формули (1.1) та (1.2)).

$$RSA_1 = \frac{VA}{S} \quad (1.1)$$

де RSA_1 – річна сума амортизації;

VA – вартість, що амортизується;

S – строк корисного використання об'єкта ОЗ.

$$MSA_1 = \frac{RSA_1}{12} \quad (1.2)$$

де MSA_1 – місячна сума амортизації.

Безумовною перевагою даного методу є те, що вартість об'єкта амортизується рівномірно протягом усього терміну експлуатації, річна сума залишається постійною. Окремою перевагою є те, що розрахунок суми амортизації надзвичайно простий, а також собівартість продукції може бути зіставлена з доходом від їх реалізації. Даний метод має і недоліки, до яких можна віднести те що метод не враховує моральний знос, неоднакову виробничу потужність засобу в різних періодах експлуатації, а також збільшення витрат на ремонт в останніх термінах експлуатації [28, с. 166].

Метод зменшення залишкової вартості, ґрунтується на тому, що амортизаційна сума визначається добутком залишкової вартості об'єкта на початок періоду та норми амортизації (формули (1.3) та (1.4)),

$$RSA_2 = Z \times N = Z \times \left(1 - \sqrt[n]{\frac{L}{P}}\right) \times 100\% \quad (1.3)$$

де RSA_2 – річна сума амортизації;

Z – залишкова вартість об'єкта на початок звітнього року або первісна вартість на дату початку нарахування амортизації;

N – річна норма амортизації;

L – ліквідаційна вартість;

P – первісна вартість;

n – кількість років.

$$MSA_2 = \frac{RSA_2}{12} \quad (1.4)$$

де MSA_2 – місячна сума амортизації.

Для нарахування суми амортизації у перший період експлуатації використовується первісна вартість. За рахунок того, що найбільша сума відрахувань буде у перші періоди експлуатації, даний метод краще використовувати для обладнання продуктивність якого з плином часом зменшується, а також стає необхідність в більшій вартості ремонтних робіт. Негативною стороною даного методу є те, що метод трудомісткий, присутня прискорене нарахування суми зносу. Дані фактори слугують причиною не розповсюдженню використанню даного методу [28, с. 166].

Метод прискореного зменшення залишкової вартості має аналогічні компоненти для нарахування, сума амортизаційного відрахування являється результатом добутку залишкової вартості об'єкта на початок звітнього року та річної норми амортизації. Норма амортизації залежить від строку корисного використання об'єкта. (формули (1.5) та (1.6)).

$$RSA_3 = Z \times N = Z \times \left(\frac{100\%}{S} \times 2\right) \quad (1.5)$$

де RSA_3 – річна сума амортизації,

S – термін використання.

$$MSA_3 = \frac{RSA_3}{12} \quad (1.6)$$

де MSA_3 – місячна сума амортизації.

Прискорені методи нарахування амортизації доцільно використовувати за таких причин:

- перші роки експлуатації засобу являються найбільш інтенсивними, так як фізичний та моральний знос мінімальний;
- існує необхідність в якнайшвидшому накопиченні амортизаційного фонду для заміни об'єкта в разі швидкого морального старіння;
- засіб вимагає збільшення витрат на ремонт на останніх строках експлуатації [9, с. 169].

Кумулятивний метод можна визначити в результаті добутку залишкової вартості та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт можна знайти в результаті ділення кількості років, котрі залишилися до кінця строку використання засобу та загальної суми числа років корисного використання засобу. Під поняттям суми числа років розуміється сума тих років в період яких експлуатувався об'єкт. (формули (1.7) та (1.8)).

$$RSA_4 = VA \times K = VA \times \left(\frac{R}{M}\right) \quad (1.7)$$

де RSA_4 – річна сума амортизації;

VA – вартість амортизації,

K – кумулятивний коефіцієнт;

R – кількість років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта;

M – сума числа років корисного використання об'єкта.

$$MSA_4 = \frac{RSA_4}{12} \quad (1.8)$$

де MSA_4 – місячна сума амортизації

Причиною для застосування даного методу є те, що об'єкт амортизації має найбільший знос у перші роки експлуатації, а з плином часу вимагає збільшення

коштів на ремонт. Також даний метод буде корисним за умови швидкого морального зносу об'єкта. Використовуючи даний метод перевагою буде те, що у перші роки відбудеться більша сума зносу, а в подальших періодах відбудеться рівномурне зниження. Проте, даний метод може не відповідати елементу узгодженості. Знос і сума нарахованої амортизації може бути не узгоджена ні з обсягом продукту, а ні з отриманим доходом [29, с. 218].

За умови використання виробничого методу нарахування амортизації, сума зносу буде визначена на основі сумарного виробітку об'єкта амортизації за весь період корисного використання у відповідних одиницях виміру, таких як кілометри, години, тони і тд. Сума амортизації визначається в результаті добутку фактичного місячного обсягу продукції та виробничої ставки амортизації (формула (1.9)).

$$MSA_5 = F \times VS = F \times \left(\frac{VA}{G}\right) \quad (1.9)$$

де MSA_5 – місячна сума амортизації;

F – фактичний місячний обсяг продукції (робіт, послуг);

VS – виробнича ставка амортизації;

G – загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта ОЗ.

Метод буде корисний за умови коли інтенсивність використання об'єкта амортизації впливає на експлуатаційні можливості, а також за можливості визначення обсягів виробництва. Метод простий в розрахунку, раціональний та систематичний. Сума зносу та дохід від діяльності будуть повністю узгодженими, особливо коли об'єкт використовується не однаково в різні періоди [29, с. 218; 30].

Узагальнюючи можна стверджувати, що у сучасних умовах існує п'ять методів нарахування амортизації: прямолінійний, метод зменшення залишкової вартості, метод прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний

метод та виробничий. У той час в міжнародному досвіді має місце бути лише три методи. Термін експлуатації об'єкта амортизації визначається виключно корпорацією самостійно, проте термін не повинен бути меншим ніж це зазначено у нормах. Найбільш розповсюдженим методом нарахування амортизації є прямолінійний. Розповсюдженість обумовлена простотою нарахування зносу. За умови експлуатації засобу котрий має швидкий моральний знос, корпорації доцільно використовувати прискорені методи, або ж кумулятивні. За умови нерівномірного використання засобу у різні періоди доцільним методом є виробничий.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КОРПОРАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «Медичний Центр “МТК”»

2.1. Аналіз зносу матеріальних активів підприємств України

Стан основних засобів підприємств в Україні залишає бажати кращого. Далекоглядність підприємців і виробників не розповсюджувалась на проблему зносу і амортизації необоротних активів. Результатом цього стало моральне відставання від передових технологій світу.

Відношення та підхід до основних засобів було таким, що засіб виробництва використовувався до тих пір поки обслуговування та ремонт стане не можливим. Інтеграція до нових економічних середовищ, боротьба за світові ринки позитивно вплинули на підхід до покриття зносу. Застосування сучасних технологій та своєчасне оновлення засобів виробництва забезпечувало конкурентноспроможність виготовленого продукту, або послуги. Сучасність засобів та ефективне покриття зносу безпосередньо впливає на успішність підприємства.

Відсоток зносу основних засобів в Україні завжди був вище ніж 50 відсотків. За даними статистичних джерел маємо данні про те, що ступінь зносу матеріальних засобів у 2021 році становив 57,6 відсотків. За останнє десятиліття найвищий ступінь зносу був зафіксований в 2014 році і становив 83,5%. Варто відмітити, що тенденція все ж позитивна і з кожним роком ступінь зносу у відсотковому вираженні зменшується.

Негативно на процес заміни матеріальних активів можуть вплинути кризові явища, котрі несуть за собою зменшення доходу підприємств та девальвацію національної валюти. Це впливає на спроможність підприємства провести вчасну

заміну основних засобів, що в свою чергу спричиняє підвищення загальний рівень зносу по різних видах діяльності.

У розрізі за сферами діяльності можемо виділити 6 сфер з ступенем зносу більше 80 відсотків, котрі продемонстровані на рисунку 2.1.

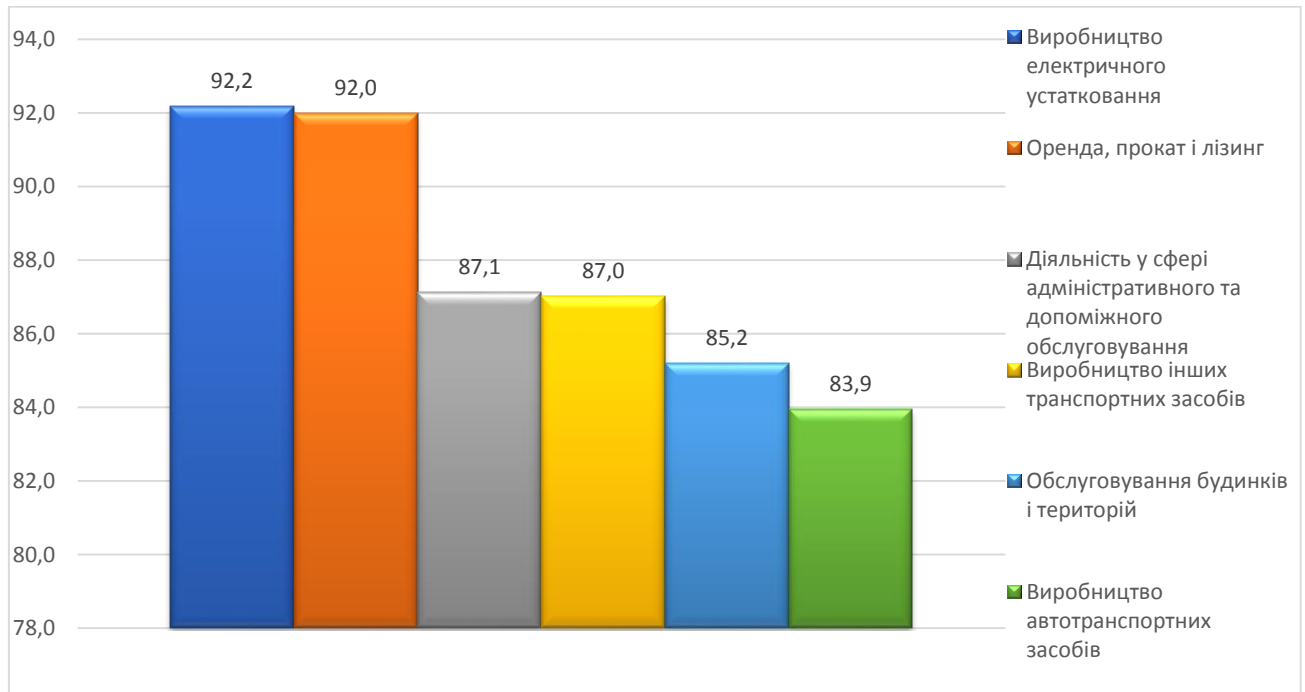


Рис 2.1. Види діяльності з найвищим ступенем зносу

Джерело: складено автором на основі [31]

Як видно з графіка, сфери діяльності з найвищим ступенем зносу це виробництво електричного устаткування – 92,2%; оренда, прокат та лізинг – 92%; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – 87,1%; виробництво інших транспортних засобів – 87%; обслуговування будинків і територій – 85,2%; виробництво автотранспортних засобів – 83,9%. Як ми можемо помітити що з шести сфер з найбільшим зносом – три сфери пов'язані з виробництвом.

Варто також виділити такі сфери як: наукові дослідження та розробки – 71,2%; виробництво паперу та паперових виробів – 63,6%; виробництво машин та устаткування не віднесених до інших угруповань – 62,9%; промисловість – 60,5; переробна промисловість – 60,2%; виробництво напоїв – 59,5%;

виробництво хімічних речовин і хімічної продукції – 58,6%; металургійне виробництво – 55%; металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин та устаткування – 54,7%.

Таблиця 2.1.

Ступінь зносу матеріальних активів у виробництві та в дослідженні

Види економічної діяльності	Ступінь зносу матеріальних активів, %/ <i>The degree of depreciation of tangible assets, %</i>
Наукові дослідження та розробки	71,2
Виробництво паперу та паперових виробів	63,6
Виробництво машин та устаткування не віднесених до інших угруповань	62,9
Промисловість	60,5
Переробна промисловість	60,2
Виробництво напоїв	59,5
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	58,6

Джерело: складено автором на основі [31]

На основі статистичних даних можна помітити, що проблема зносу матеріальних активів, а також їх вчасне оновлення актуальна. Особливо критично рівень зносу більше 50% у виробництві та промисловості.

Існує безліч прикладів підприємств котрі ведуть успішну амортизаційну політику. Такі підприємства можна використати для опису та демонстрації амортизаційної політики, котра б дозволяла ефективно покривати як моральний так і технічний знос необоротних активів. Одним із таких підприємств є ТОВ «Медичний Центр “МТК”».

ТОВ «Медичний Центр “МТК”» було засноване у 1994 році. Основними напрямками діяльності товариства є оптовий та роздрібний продаж фармацевтичної продукції та медичних виробів [32]. В процесі здійснення дистриб'юторської діяльності цільовими функціями компанії є:

- побудова організаційної структури дистрибутивних каналів і мереж

- транспортування продукції, повернення неліквідів, зворотної тари і відходів
- управління запасами, консолідація і розосередження товарів
- підтримка стандартів якості продукції і логістичного сервісу
- розташування дистрибутивних центрів(баз, складів) та інших ланок логістичної мережі
- складування, зберігання продукції
- забезпечення збереження і захисту товарів, страхування ризиків
- моніторинг та інформаційна підтримка постачальників

ТОВ «Медичний Центр “МТК”» володіє широкою мережою регіональних складів, площа яких становить 10856 м2.

Середня кількість працівників компанії за 2021 рік складає 558 співробітників, в той час як за 2020 рік кількість становила 352 співробітники.

Активи підприємства стабільно зростають. На графіку 2.2. продемонстровано динаміку зміни активів з 2018 по 2021 рік [32].

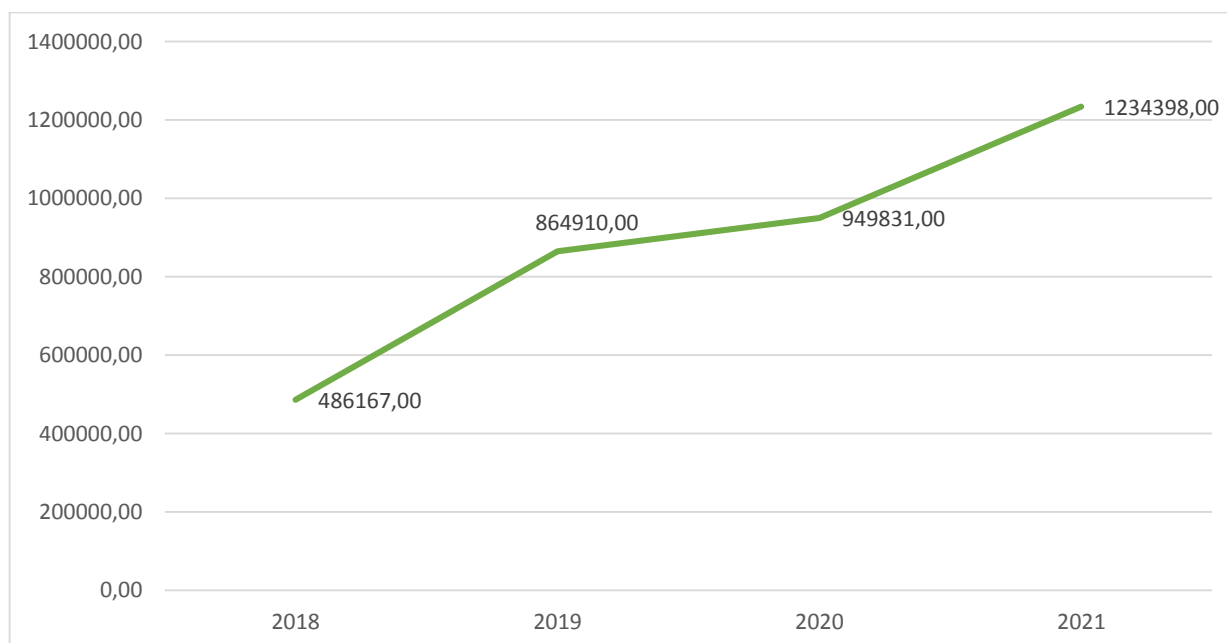


Рис 2.2. Динаміка зміни активів у тис. грн за 2018-2021 роках

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр “МТК”» [33,34,35,36].

Станом на 2018 рік вартість активів становила 486167 тис. грн. Компанія мала приголомшливі результати і збільшила вартість активів до 864910 тис. грн. Подальший ріст сповільнився і на кінець 2020 року вартість активів становила 949831 тис. грн, але вже у 2021 році динаміка знову прискорилося до 1234398 тис. грн [33,34,35,36].

З урахуванням курсових різниць та девальвації національної валюти доцільно б було оцінити динаміку у доларах США та зміну у відсотковому вираженні. На рисунку 2.3. представлена динаміка активів у доларах США.

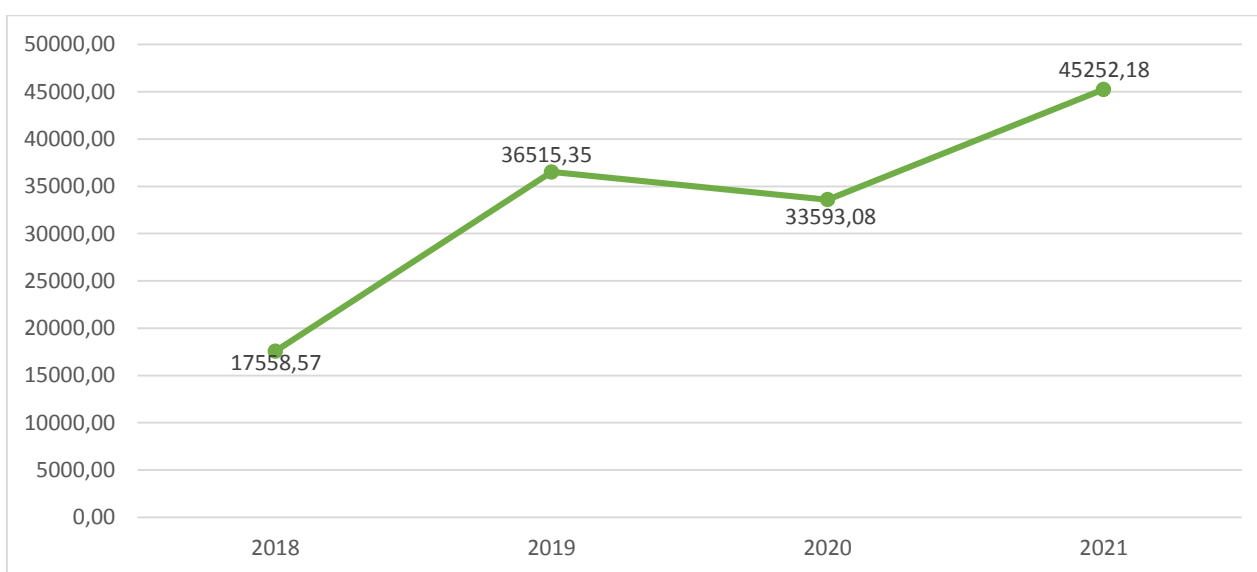


Рис 2.3. Динаміка зміни активів у тис. дол за 2018-2021 роках

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36,37].

У 2018 році вартість активів становила 17558,57 тис. дол. в 2019 році вартість активів зросла 36515,35 тис. дол. З урахуванням зміни курсу долара вартість активів зменшилася до 33593,08 тис. дол. Проте уже в 2021 році активи зросли до 45252,18 тис. дол.

Більш детально динаміку зміни активів можна визначити у відсотковому вираженні. На рисунку 2.3. представлена динаміка зміни активів у доларах у відсотковому вираженні.

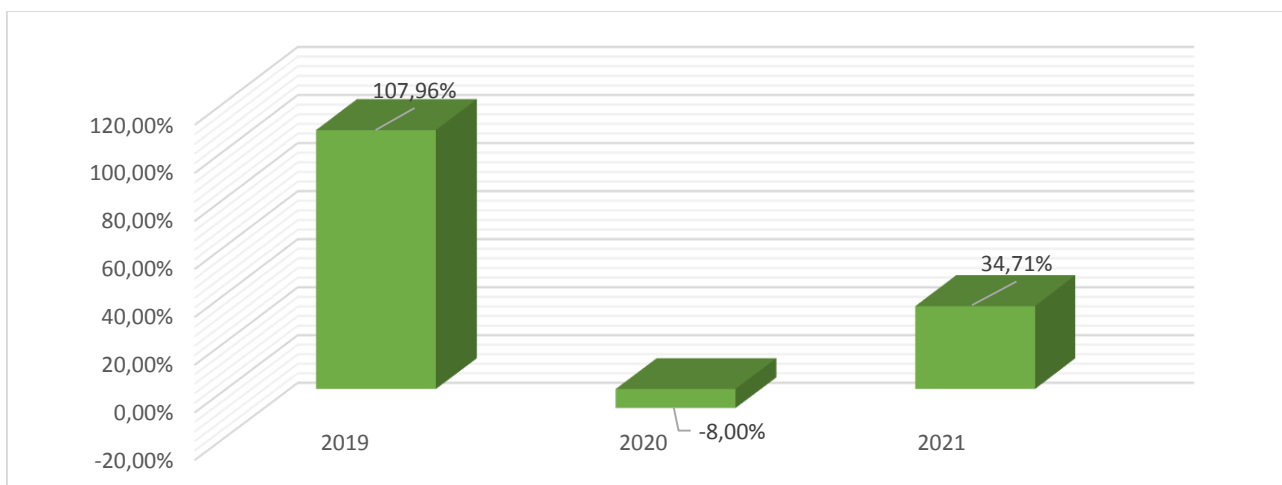


Рис 2.3. Динаміка зміни активів у тис. дол. у відсотковому співвідношенні за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36,37].

Як ми можемо бачити, підприємство зробило прорив у 2019 році збільшивши активи на 107,96%. 2020 рік приніс невтішні результати, активи зменшилися на 8%, проте у 2021 році ріст продовжився і склав 34,71%.

Тепер перейдемо до оцінки чистого прибутку підприємства. Динаміка зміни прибутку підприємства наведена на рисунку 2.4.

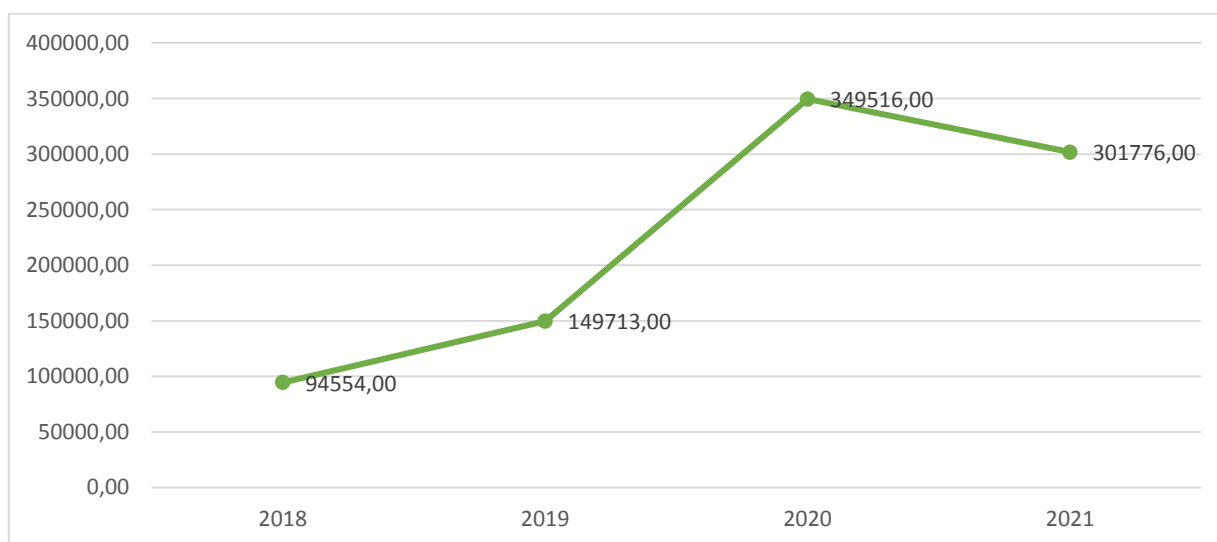


Рис 2.4. Динаміка зміни прибутку у тис. грн за 2018-2021 роках

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36].

2018 рік товариство завершило з прибутком у 94554 тис. грн, в наступному році прибуток зріс до 149713 тис.грн. Товариство отримало карколомний ріст прибутку у 2020 році, прибуток становив 349516 тис. грн, але в 2021 році відбулося зменшення до 301776 тис.грн.

Враховуючи зміну курсу гривні доцільно оцінити динаміку зміни прибутку у доларовому еквіваленті, кора наведена на рисунку 2.5.

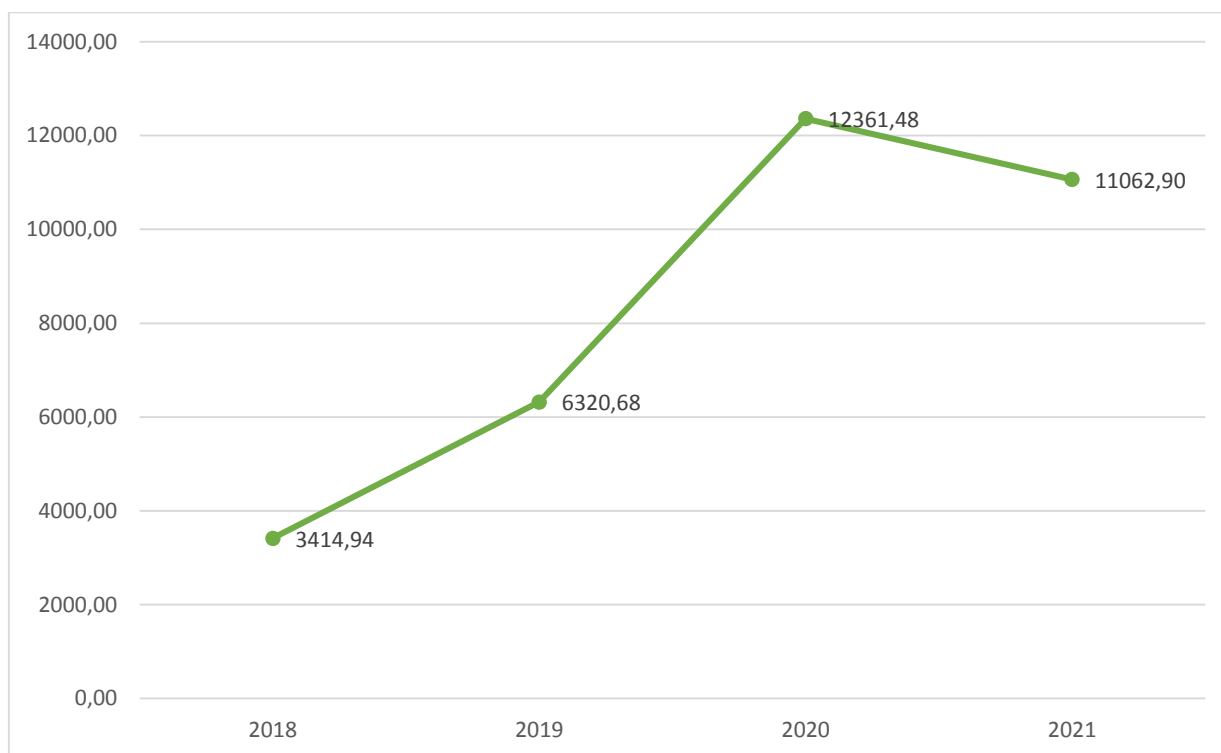


Рис 2.5. Динаміка зміни прибутку у тис. дол за 2018-2021 роках

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36,37].

У 2018 році прибуток становив 3414,94 тис. дол. У 2019 році прибуток зріс до 6320,68 тис. дол. 2020 рік приніс стрибок до 12361,48 тис. дол., проте у 2021 році зменшився до 11062,90 тис. дол.

Більш точно зрозуміти динаміку можна у відсотковому вираженні. Зміна чистого прибутку у доларовому еквіваленті наведена на рисунку 2.6.

Прибуток у 2019 році зріс на 85,09% в порівнянні з 2018 роком. 2020 рік приніс зміну на 95,57% з невеликом відкатом у 2021 році на 10,51%.

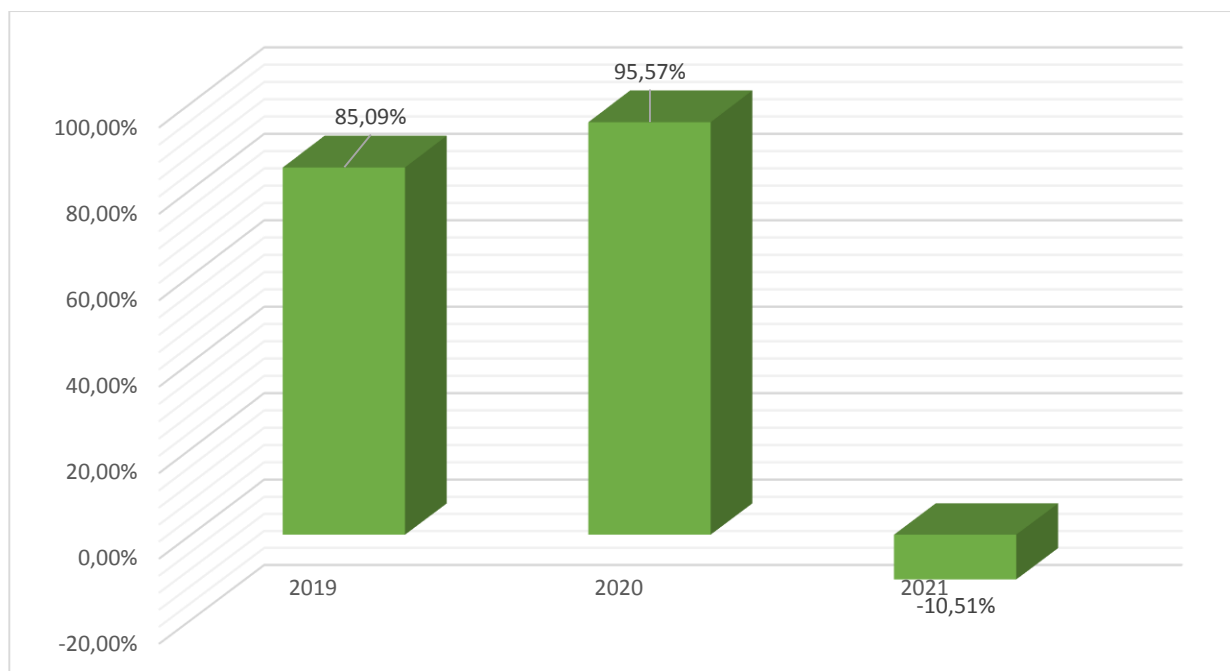


Рис 2.6. Динаміка зміни прибутку у тис. дол у відсотковому співвідношенні за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36,37].

Оцінюючи діяльність ТОВ «Медичний Центр «МТК»» можна дійти висновку, що підприємство успішно та активно розвивається. Підприємство пов'язане з фармацевтичною сферою, що безумовно актуально під час пандемії та війни.

Таким чином, у ході дослідження було визначено, що проблема надмірного зносу актуальна. Великий перелік галузей має знос основних засобів більше як на 80%. Особливо критичним є високий рівень зносу у підприємств діяльність котрих пов'язана з виробництвом. Для розробки порад до підходу до проведення амортизаційної політики, було обрано підприємство діяльність котрого успішною. Таким підприємством є ТОВ «Медичний Центр «МТК»», компанія має позитивну тенденцію для росту, був зафіксований помітний ріст активів та прибутку. На основі цієї компанії доцільно розглянути амортизаційну політику.

2.2. Аналіз амортизаційної політики ТОВ «Медичний Центр “МТК”»

Для аналізу амортизаційної політики ТОВ «Медичний Центр “МТК”» перш за все необхідно провести огляд основних засобів. Будівлі, обладнання та інші основні засоби відображаються в фінансовій звітності за доцільною собівартістю, за вирахуванням накопиченого зносу та збитків від знецінення.

Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта, яке призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта [36].

На кожну звітну дату підприємство переглядає балансову вартість основних засобів, щоб визначити чи існує будь-яке свідчення того, що ці активи зазнали збитку від зменшення корисності. За наявності такого свідчення підприємство оцінює суму відшкодування відповідного активу для визначення розміру збитку від зменшення корисності, звичайно ж якщо таке зменшення мало місце. Якщо неможливо здійснити оцінку суми відшкодування окремого активу, підприємство оцінює суму відшкодування одиниці, яка генерує грошові кошти та до якої належить даний актив [36].

Сума очікуваного відшкодування являє собою більшу з величин: справедливої вартості за вирахуванням витрат на продаж та вартості використання. При проведенні оцінки вартості використання сума очікуваних майбутніх грошових потоків дисконтується до їхньої теперішньої вартості з використанням ставки дисконту до оподаткування, яка відображає поточні ринкові оцінки вартості грошей у часі та характерні для активу ризику, по відношенню до яких не були скориговані оцінки майбутніх грошових потоків [36].

Якщо за оцінками, сума очікуваних відшкодування активу, або одиниці, яка генерує грошові кошти менша від його балансової вартості, то балансова вартість

активу зменшується до суми очікуваного відшкодування. Збитки від зменшення корисності одразу визначаються у складі прибутку або збитку [36].

У випадку коли збиток від зменшення корисності у подальшому сторнується, балансова вартість активу збільшується до переглянутої оцінки його суми відшкодування, але таким чином, щоб збільшена балансова вартість не перевищувала балансову вартість, яка була б визначена за умови відсутності збитків від зменшення корисності активу, визнаних у попередні роки [36].

Нематеріальні активи первісно оцінюються за собівартістю. Собівартістю нематеріального активу вважається сума сплачених компанією грошових коштів чи їх еквівалентів або справедлива вартість іншої форми компенсації, наданої для отримання активу на час його придбання [36].

Собівартість окремо придбаного нематеріального активу складається з:

- 1) ціни придбання
- 2) витрат, які безпосередньо пов'язані з приведенням нематеріального активу в стан, необхідний для експлуатації у спосіб, наприклад
 - витрати на виплати працівникам, які виникають безпосередньо від приведення активу до робочого стану
 - гонорари спеціалістам, виплачені безпосередньо в результаті приведення активу до робочого стану
 - витрати на перевірку відповідного функціонування нематеріального активу
- 3) інші витрати, відрядження, посередницькі послуги, витрати на укладання договору, що безпосередньо пов'язані з придбанням відповідного об'єкту нематеріальних активів та є необхідними в рамках придбання об'єкту нематеріальних активів.

Після первісного визначення нематеріальні активи відображаються за собівартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від знецінення.

Тепер розглянемо первісну вартість основних засобів підприємства ТОВ «Медичний Центр “МТК”». Динаміка зміни первісної вартості основних засобів продемонстрована на рисунку 2.4.

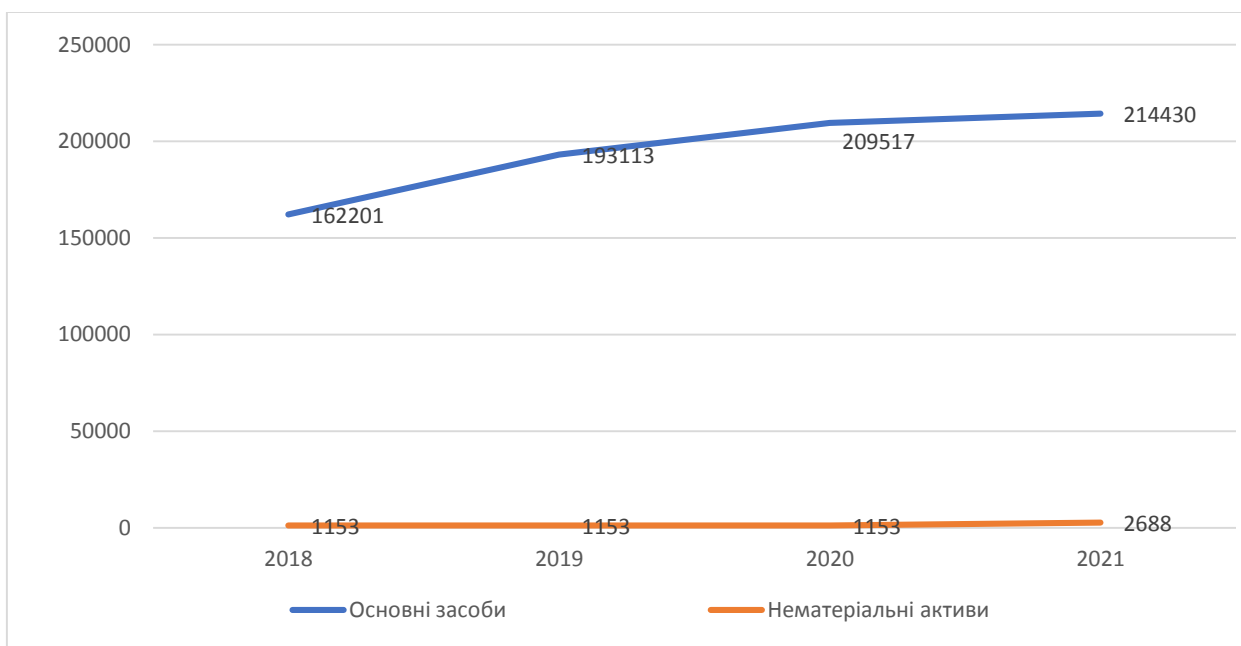


Рис 2.4. Динаміка зміни первісної вартості основних засобів та нематеріальних активів у тис. грн за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр “МТК”» [33,34,35,36].

Як ми можемо бачити, підприємство має позитивну динаміку росту первісної вартості основних засобів. Станом на 2018 рік обліковувалося основних засобів на суму 162201 тис. грн, а вже станом на 2021 рік ця сума зросла до 214430 тис. грн.

Нематеріальні активи не зазнавали суттєвих змін, протягом 2018-2020 років вартість їх складала 1153 тис. грн, а в 2021 спостерігався ріст до 2688 тис. грн.

Враховуючи курсові різниці доцільно проаналізувати динаміку зміни первісної вартості основних засобів у тис. дол. детальна тенденція представлена на рисунку 2.5.

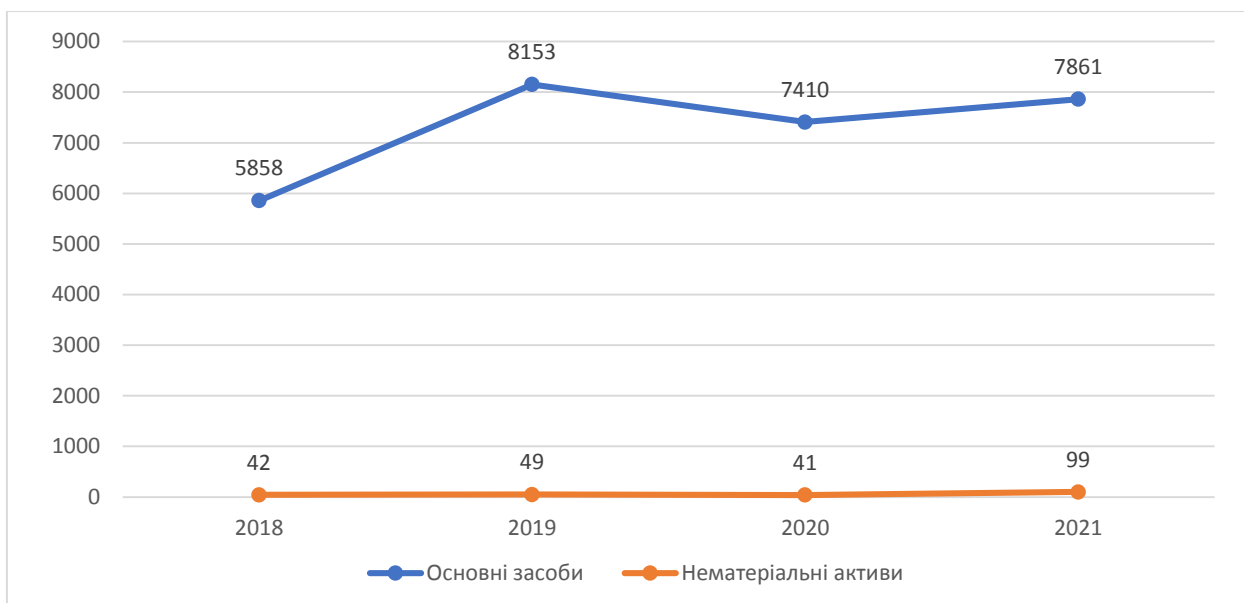


Рис 2.5. Динаміка зміни первісної вартості основних засобів та нематеріальних активів у тис. дол за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36,37].

Оцінивши курсові різниці ми можемо спостерігати іншу тенденцію. У 2018 році первісна вартість основних засобів становила 5858 тис. дол. У 2019 році можна було спостерігати ріст до 8153 тис. дол, проте вже у 2020 році відбувся спад до 7410 тис. дол з подальшим помірним поверненням на рівень 7861 тис. дол.

Нематеріальні активи не зазнавали суттєвих змін, у 2018 році вартість становила 42 тис. дол, 2019 рік приніс помірне збільшення до 49 тис.дол, 2020 рік характеризувався невеликим спадом до 41 тис.дол, а станом на 2021 вартість становила 99 тис.дол. Варто зазначити, що коливання протягом трьох перших років викликане не стільки якісною зміною вартості нематеріальних активів, як коливанням курсу національної валюти по відношенню до долара.

Тепер розглянемо більш детально структуру основних засобів за категоріями. На рисунку 2.6 продемонстрована динаміка зміни основних засобів за категоріями. Згідно фінансових звітів найбільшими за вартістю були категорії

основних засобів такі як: будинки та споруди, транспортні засоби, інші основні засоби. Будинки та споруди продемонстрували стійку динаміку до зростання за 4 роки спостерігався ріст з 73087 тис. грн до 89104 тис.грн.

Транспортні засоби показали не однозначну динаміку станом на 2018 рік обліковувалося транспортних засобів на суму 63873 тис.грн. У 2019 році обсяг збільшився до 68323 тис. грн, проте після можемо спостерігати низхідну тенденцію до 67943 тис. грн у 2020 році та 63937 тис. грн у 2021 році.

Інші основні засоби збільшилися за 4 роки з 11726 тис. грн у 2018 році до 35436 тис. грн у 2021 році.

Машини та обладнання зросли з 8492 тис. грн у 2018 році до 14977 тис. грн у 2021. Інструменти, прилади та інвентар зріс з 5023 тис. грн у 2018 до 10976 тис. грн у 2021 році.

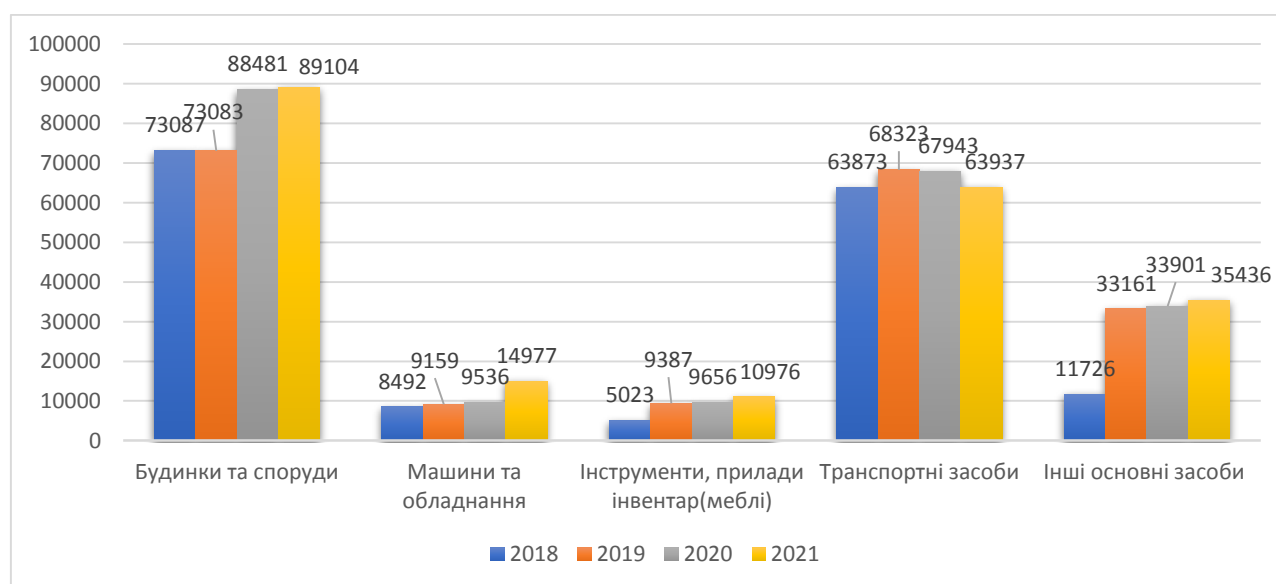


Рис 2.6. Динаміка зміни первісної вартості основних засобів за категоріями у тис. грн за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36].

Враховуючи зміни курсу національної валюти, проведемо аналіз з урахуванням курсових різниць. На рисунку 2.7 продемонстрована динаміка зміни основних засобів за категоріями у доларовому еквіваленті.

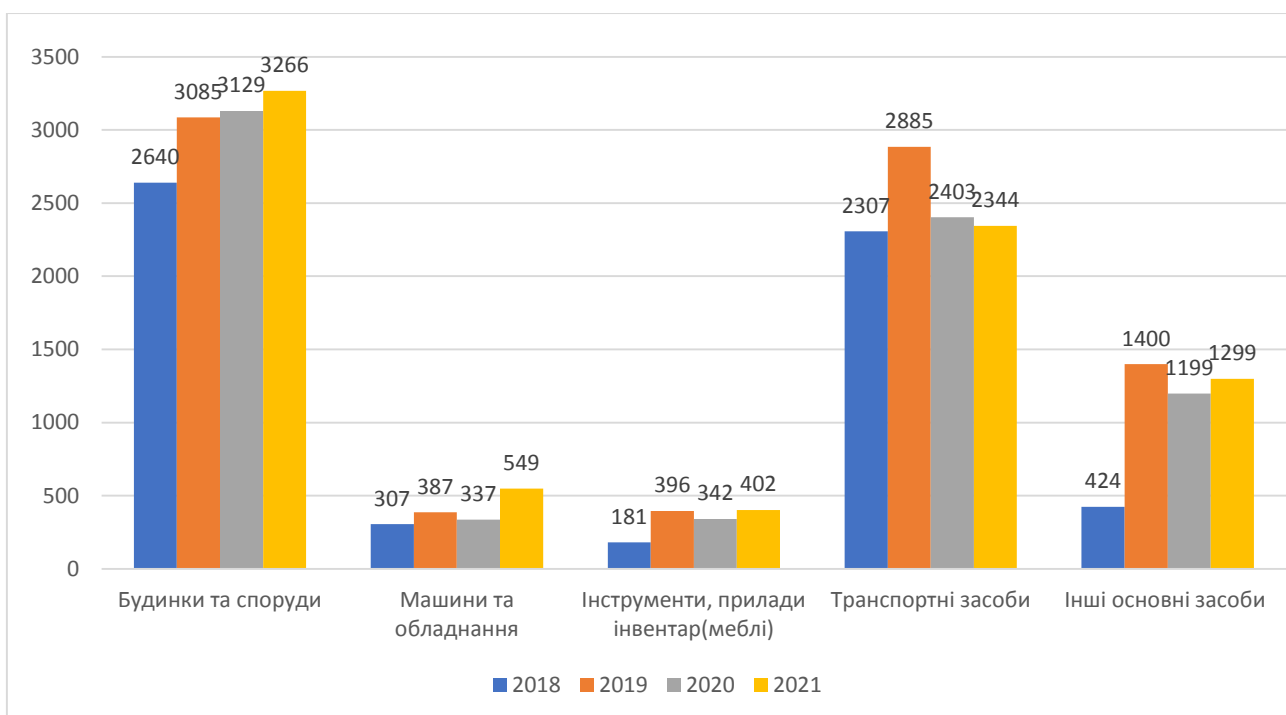


Рис 2.7. Динаміка зміни первісної вартості основних засобів за категоріями у тис. дол за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36,37].

Три категорії найбільших за вартістю основних засобів це: будинки та споруди, транспортні засоби та інші основні засоби. Динаміка основних засобів у доларовому еквіваленті аналогічна з гривневим еквівалентом, проте можемо спостерігати більш різкі зміни вартостя по деяким категоріям. Вартість будинків та споруд стабільно зростала протягом 4 років з 2640 тис. дол у 2018 році до 3266 тис. дол у 2021 році.

Динаміка зміни вартості транспортних засобів не однозначна, у 2018 році вартість становила 2307 тис. дол, спостерігався ріст до 2885 тис. дол у 2019 році, проте з 2020 року можемо спостерігати тенденцію до зменшення. У 2020 році вартість становила 2403 тис. дол, а у 2021 році вже 2344 тис. дол.

Динаміка зміни вартості інших основних засобів у доларовому еквіваленті відрізняється від динаміки у гривні. Станом на 2018 рік вартість основних засобів становила 424 тис. дол, у 2019 році можна було спостерігати феноменальний ріст

до 1400 тис. дол 2020 рік приніс спад вартості до 1199 тис. дол, з помірним підйомом до 1299 тис. дол у 2021 році.

Машини та обладнання зросли з 307 тис. дол у 2018 році до 549 тис. дол у 2021 році. Подібна динаміка спостерігалася і у категорії інструментів, приладів та інвентаря. Вартість основних засобів цієї категорії зросла з 181 тис. дол у 2018 році до 402 тис. дол у 2021 році.

Тепер перейдемо до опису первісної вартості нематеріальних активів. На рисунку 2.8 можна спостерігати детальну динаміку зміни первісної вартості нематеріальних активів за категоріями.

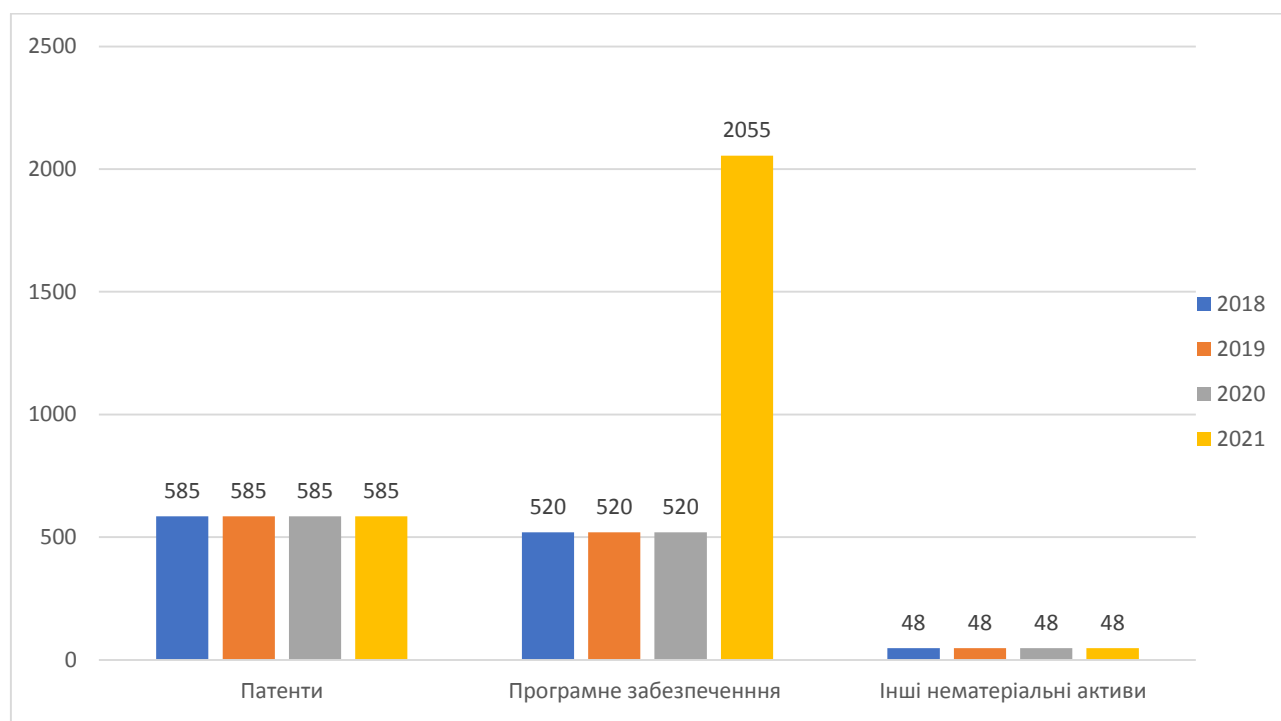


Рис 2.8. Динаміка зміни первісної вартості нематеріальних активів за категоріями у тис. грн за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36].

За результатами 4 років спостерігався ріст лише категорії програмного забезпечення у 2021 році, до 2055 тис. грн. Протягом 2018-2020 років вартість залишалася без змін і становила 520 тис. грн. Вартість Патентів протягом 4 років не змінювалася і становила 585 тис. грн. Аналогічна ситуація спостерігалася і в

категорії інших нематеріальних активів, їхня вартість не змінювалася і становила 48 тис. грн.

Враховуючи зміну курсу валют, доцільно було б проаналізувати зміну вартості нематеріальних активів в доларовому еквіваленті. На рисунку 2.9. Можна спостерігати зміну первісної вартості нематеріальних активів у тис. дол.

Ми можемо спостерігати аналогічну ситуацію, яскраво вираженої динаміки щодо зміни вартості не спостерігається. Категорія патентів та інших нематеріальних активів не показували картиданальних змін у вартості. Зміна вартості патентів перш за все пов'язана зі зміною курсу національної валюти. Інші нематеріальні активи не показують зміну вартості. Програмне забезпечення показало стрімкий підйом у 2021 році до 75 тис. дол.

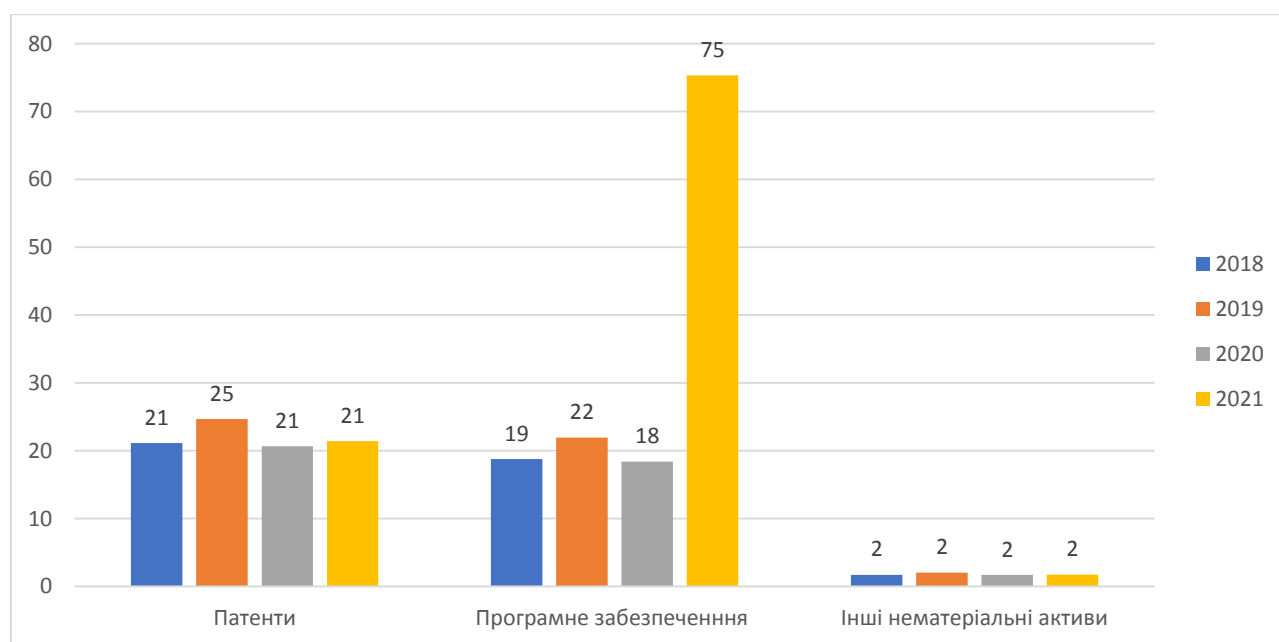


Рис 2.9. Динаміка зміни первісної вартості нематеріальних активів за категоріями у тис. дол за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36,37].

Провівши аналіз динаміки зміни вартості основних засобів і нематеріальних активів та розкривши їх структуру можна перейти до опису амортизаційної політики підприємства ТОВ «Медичний Центр «МТК»»

Амортизація основних засобів розраховується прямолінійним методом. Середні строки амортизації, які представляють собою оціночні терміни корисного використання активів, представлені нижче:

- Будинки 15-20 років
- Машини та обладнання 5-10 років
- Транспортні засоби 5 років
- Інші основні засоби 2-5 років

Незавершене будівництво та невстановлене обладнання – не амортизуються.

Термін корисного використання та метод амортизації аналізуються наприкінці кожного фінансового року. Вплив будь-яких змін, що виникають з оцінок, зроблених у попередні періоди, враховується як зміна облікової оцінки.

Нематеріальні активи амортизуються протягом строку корисного використання з використанням прямолінійного методу, та аналізуються на предмет знецінення у випадку наявності ознак можливого зменшення корисності нематеріального активу. Терміни та метод нарахування амортизації нематеріальних активів аналізуються не рідше ніж наприкінці кожного року. Зміни очікуваного терміну корисного використання або очікуваного характеру отримання майбутніх економічних вигід від активу враховується як зміни облікових оцінок.

Середні строки амортизації, які представляють собою оціночні терміни корисного використання активів, представлені нижче:

- Патенти та торгові марки 5-20 років
- Програмне забезпечення 1-10 років
- Права на об'єкти промислової власності 1-5 років
- Інші нематеріальні активи 1-5 років

Амортизаційні відрахування нематеріальних активів відображаються у звіті про сукупний дохід у складі витрат, відповідно з функціональним призначенням нематеріального активу.

Проаналізуємо амортизаційні відрахування. На рисунку 2.10. Можна спостерігати динаміку накопичення амортизаційних відрахувань.

Амортизаційні накопичення у національній валюті стабільно росли. За допомогою прямолінійного методу розрахунку амортизаційних відрахувань, підприємство успішно накопичує амортизаційний фонд та покриває знос.

Амортизаційні накопичення основних засобів за 4 роки зросли з 82561 тис. грн у 2018 році до 123401 тис. грн у 2021 році. Накопичення амортизації необоротних активів показало помірний ріст з 724 тис. грн у 2018 році до 1111 тис. грн у 2021 році.

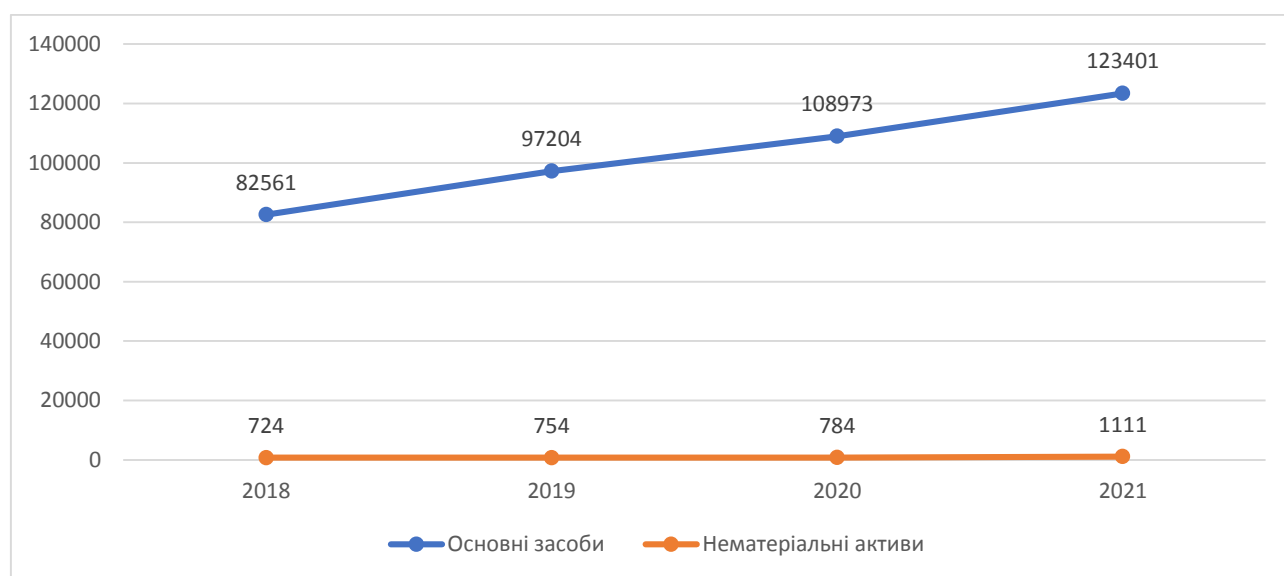


Рис 2.10. Динаміка зміни амортизаційних накопичень у тис. грн за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»»[33,34,35,36].

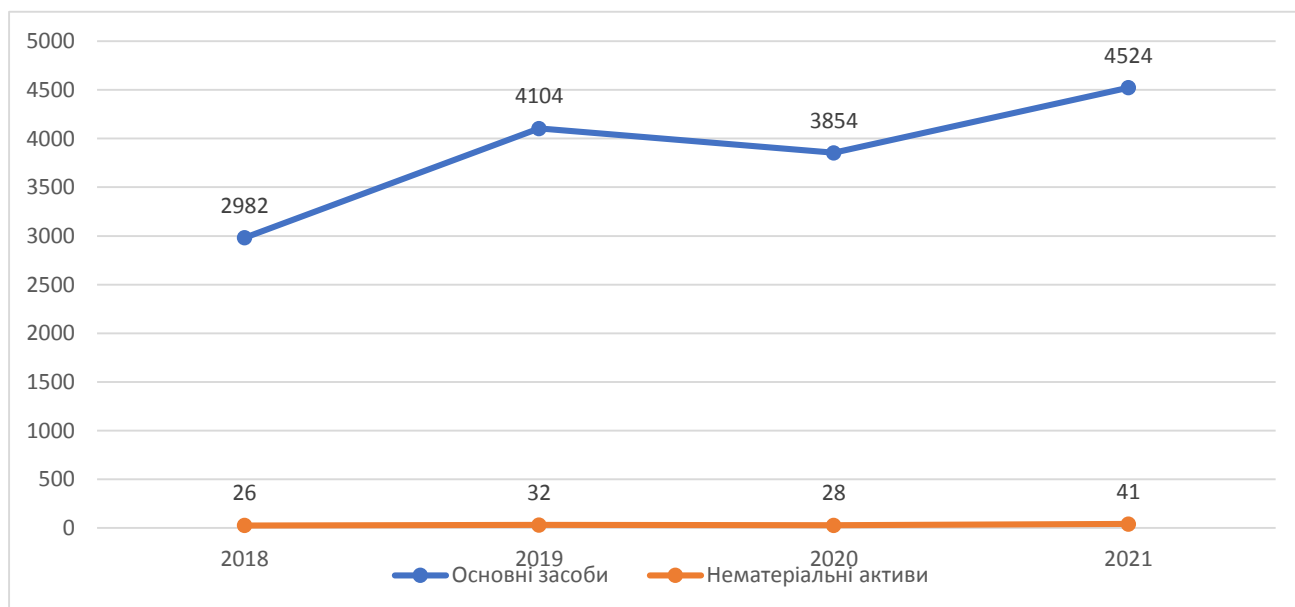
Враховуючи валютні коливання та девальвацію національної валюти, доцільно було б проаналізувати знецінення амортизаційних накопичень та представити накопичення у доларовому еквіваленті. На рисунку 2.11.

представлена динаміка зміни амортизаційних накопичень у доларовому еквіваленті.

Аналогічно до накопичень амортизаційних нарахувань у гривні ми маємо позитивну тенденцію. Проте в умовах нестабільності та послаблення курсу національної валюти ми могли спостерігати незначне падіння обсягу амортизаційних накопичень. Для прикладу, таке падіння спостерігалось у 2020 році, тоді амортизаційні накопичення основних засобів скоротилося до 3854 тис. дол, а необоротних активів до 28 тис. дол.

Загалом же ми маємо позитивну тенденцію, амортизаційні накопичення основних засобів зросло з 2982 тис дол у 2018 році до 4524 тис. дол у 2021 році. Амортизаційні накопичення необоротних активів зросли з 26 тис. дол у 2018 році, до 41 тис. дол у 2021 році.

Рис 2.11. Динаміка зміни амортизаційних накопичень у тис. дол за 2019-2021 роки



Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36,37].

Тепер розглянемо накопичення амортизації більш детально та розглянемо накопичення за категоріями. Почати необхідно з амортизації основних засобів,

на рисунку 2.12. можна спостерігати динаміку накопичення амортизації основних засобів за категоріями.

Основними категоріями станом на кінець 2021 році за якими спостерігалось найбільше накопичення амортизаційних відрахувань були: транспортні засоби, будинки та споруди, інші основні засоби. Усі категорії показували стійкий ріст.

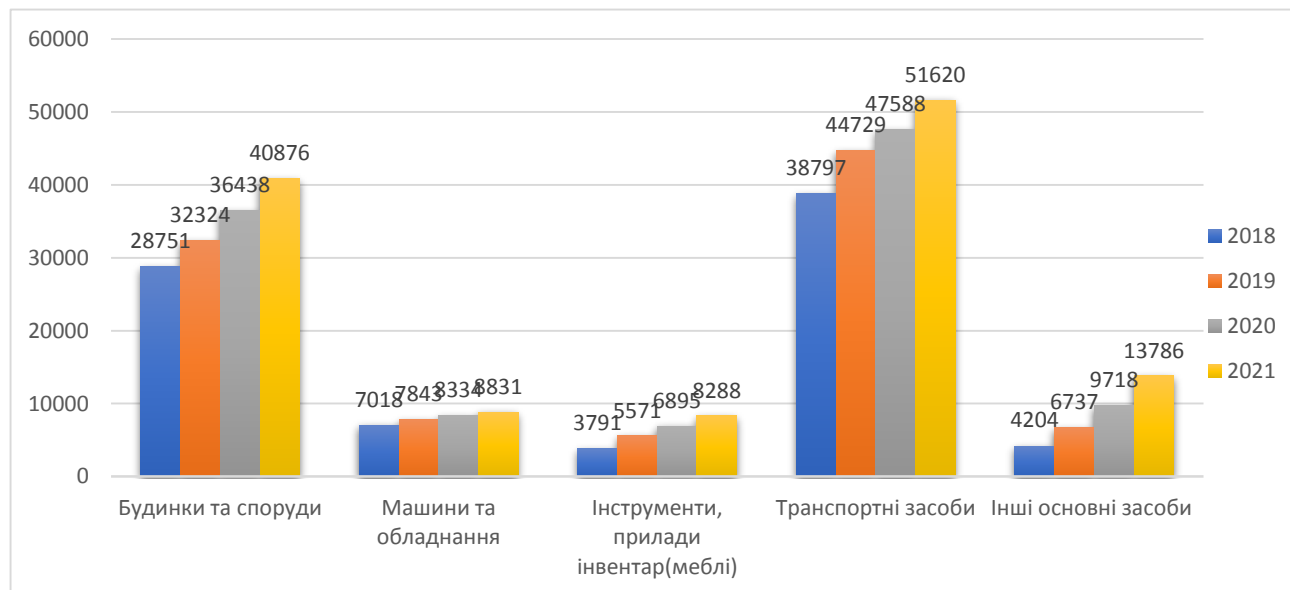


Рис 2.12. Динаміка зміни амортизаційних накопичень основних засобів за категоріями у тис. грн за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36].

Накопичена амортизація транспортних засобів зросла з 38797 тис. грн у 2018 році, до 51620 тис. грн. у 2021. Накопичена амортизація будинків та споруд зросла з 28751 тис. грн у 2018 році до 40876 тис.грн. у 2021 році. Накопичена амортизація інших основних засобів зросла з 4204 тис. грн у 2018 році до 13786 тис. грн у 2021 році.

Також спостерігався ріст по двох інших категоріях. Накопичена амортизація машин та обладнання зросла з 7018 тис. грн у 2018 році до 8831 тис. грн у 2021, а амортизація інструментів, приладів та інвентаря з 3791 тис. грн у 2018 році до 8288 тис.грн у 2021.

Для більш детального розуміння тенденцій необхідно врахувати також зміну курсу національної валюти. Необхідно провести аналіз динаміки накопичень амортизації за категоріями у доларовому еквіваленті, котрий представлено на рисунку 2.13.

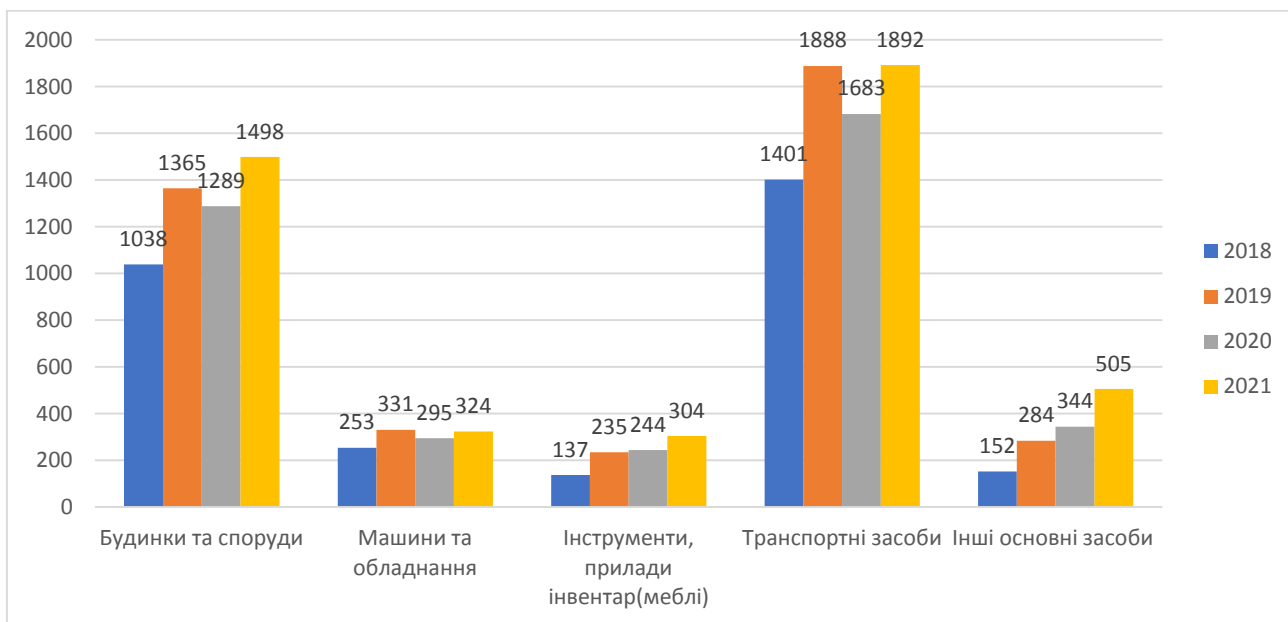


Рис 2.13. Динаміка зміни амортизаційних накопичень основних засобів за категоріями у тис. дол за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36,37].

За рахунок девальвації національної валюти, ми можемо спостерігати неоднозначну тенденцію. Накопичення категорії транспортних засобів збільшилося у 2019 році до 1888 тис. дол, за рахунок укріплення гривні. У 2020 році, можемо спостерігати спад до 1683 тис. дол, проте у 2021 році спостерігався підйом до 1892 тис. дол.

Амортизаційні нарахування категорії будинки та споруди збільшилися у 2019 році до 1365 тис. дол, проте потім спостерігався спад до 1289 тис. дол, а вже у 2021 році накопичення зросли до 1498 тис. дол.

Накопичення інших основних засобів показали стійку динаміку росту та збільшилися з 152 тис. дол у 2018 році до 505 тис. дол у 2021 році. Амортизаційні

накопичення інструментів, приладів та інвентаря збільшилась з 137 тис. дол у 2018 році до 304 тис. дол у 2021 році, а накопичення категорії машини та обладнання спочатку зросли до 331 тис. дол у 2019 році, потім спостерігалось падіння до 295 тис.дол, проте 2021 рік приніс ріст до 324 тис.дол.

Тепер перейдемо до оцінки амортизаційних накопичень нематеріальних активів. На рисунку 2.14 можна спостерігати тенденцію накопичення амортизації у тис.грн.

Усі категорії показали стійкий ріст окрім категорії інших нематеріальних активів накопичення яких не змінювалися протягом чотирьох років та становили 48 тис.грн. Накопичення категорії патенти зросли з 451 тис. грн до 493 тис. грн, накопичення категорії програмне забезпечення зростало протягом трьох років з 225 тис. грн у 2018 році до 257 тис.грн у 2020 році та мало феноменальний підйом до 570 тис. грн у 2021 році.

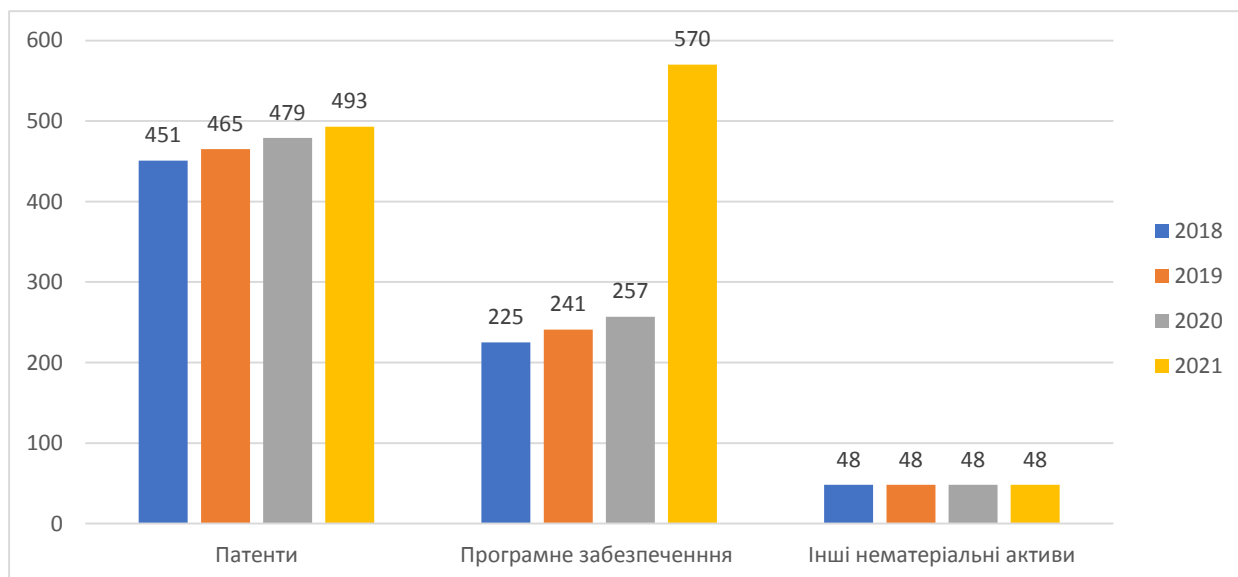


Рис 2.14. Динаміка зміни амортизаційних накопичень нематеріальних активів за категоріями у тис. грн за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36].

Враховуючи негативні фактори котрі впливали на нашу економіку протягом чотирьох років доцільно врахувати також курсові коливання під час

визначення тенденції до зміни амортизаційних накопичень. На рисунку 2.15 представлена динаміка зміни амортизаційних накопичень нематеріальних активів у доларовому еквіваленті.

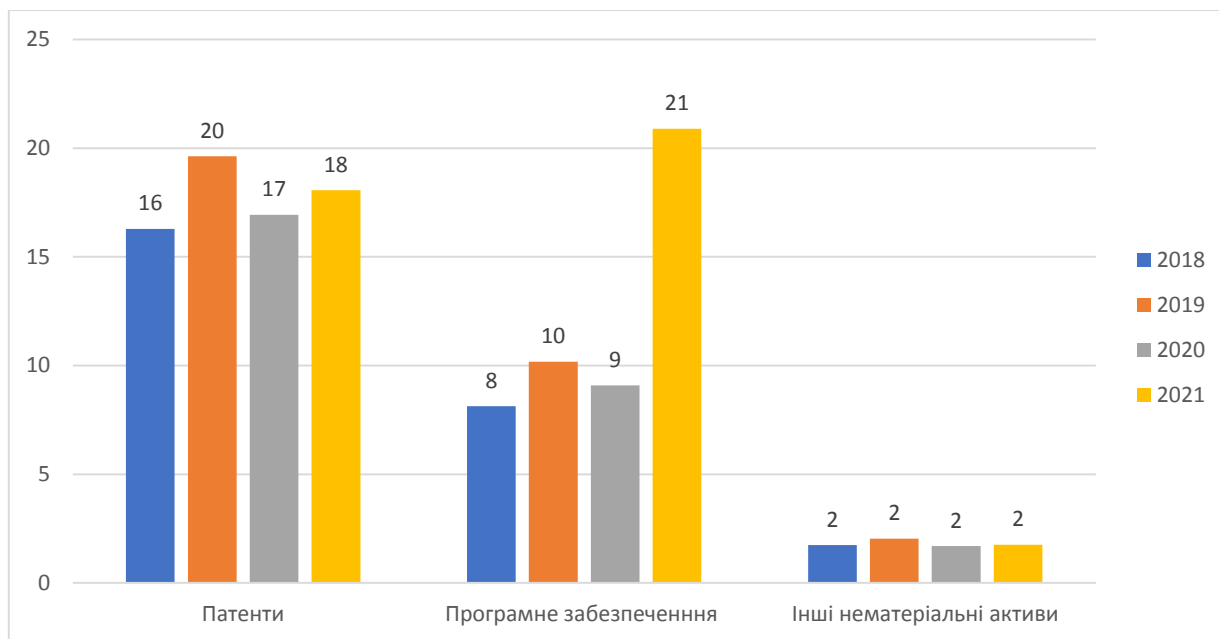


Рис 2.15. Динаміка зміни амортизаційних накопичень нематеріальних активів за категоріями у тис. дол за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36,37].

Аналогічно з гривневим вираженням накопичення категорії інших нематеріальних активів не показувала змін та протягом чотирьох років залишалась на одному рівні 2 тис. дол. Категорія патентів мала великий підйом до 20 тис. дол у 2019 році, проте 2020 рік характеризувався падінням до 17 тис. дол з ростом до 18 тис. дол у 2021 році. Категорія програмного забезпечення мало аналогічну динаміку, проте з феноменальним ростом у останній рік. У 2019 році накопичення виросли до 10 тис. дол, потім спостерігався відкат до 9 тис. дол у 2020 і феноменальний ріст до 21 тис. дол у 2021 році.

Загалом, компанія ТОВ «Медичний Центр «МТК»» проводить успішну амортизаційну політику. Підприємство регулярно переглядає вартість необоротних активів, враховує усі необхідні витрати для введення засобу в

експлуатацію. Компанія використовує прямолінійний метод амортизації та визначила для себе терміни використання кожного засобу. У структурі основних засобів переважають такі категорії, як будівлі та споруди та транспортні засоби. У нематеріальних активах переважають патенти, а також програмне забезпечення. Підприємство регулярно оновлює необоротні активи, у наслідок чого первісна вартість зростає. Також зростають і амортизаційні накопичення.

2.3. Результати амортизаційної політики ТОВ «Медичний Центр “МТК”»

ТОВ «Медичний Центр “МТК”» демонструє успішну господарську діяльність та рік за роком збільшує прибутки та загальну вартість активів. Амортизаційна політика компанії проста, але результативна. Свою роль відіграє гнучкість амортизаційної політики, активи переоцінюються щонайменше раз у рік, враховується та аналізується як фізичний так і моральний знос. Обравши для нарахування амортизації прямолінійний метод компанія забезпечила собі стабільне надходження амортизаційних відрахувань.

Оцінюючи успішність амортизаційної політики перш за все необхідно звернути увагу на вартість активів, котрі компанія замортувала повністю.

Станом на 2018 рік таких активів було 35 066 тис. грн, у 2019 році вартість їх збільшилася до 42 403 тис. грн, у 2020 спостерігалось їх зменшення до 39 436 тис.грн, проте у 2021 році таких активів стало 52 058 тис.грн. Варто зазначити, що усі ці активи продовжують експлуатуватися.

Щоб оцінити ступінь забезпечення амортизаційними накопиченнями основних засобів, доцільно вирахувати співвідношення між активами котрі були повністю замортовані і балансовою вартістю та оцінити їх динаміку. На рисунку 2.16 представлена динаміку відношення замортованих активів до балансової вартості.

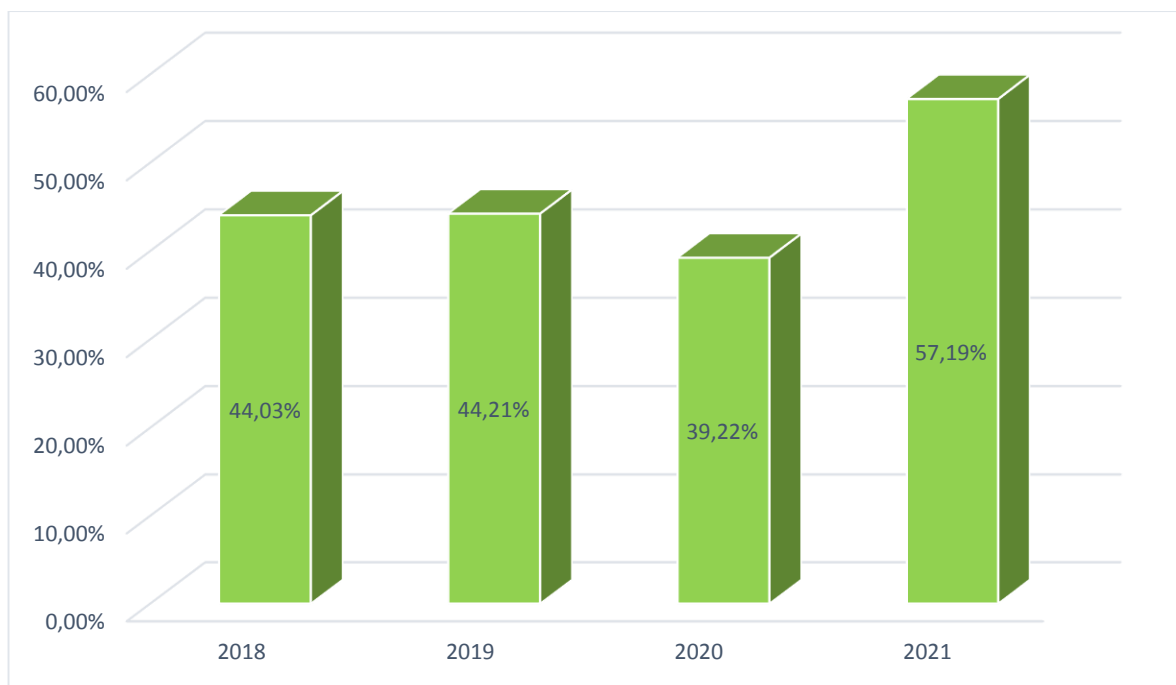


Рис 2.16. Динаміка співвідношення амортизованих активів до балансової вартості активів за 2019-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»»[33,34,35,36].

Станом на 2018 рік було амортизовано 44,03% активів, у наступному році спостерігалася малопомітна динаміка і вартість амортизованих активів зросло до 44,21%, після чого спостерігалось падіння до 39,22%. 2021 рік був особливо успішним і частка амортизованих активів зросла до 57,19%.

Такий результат має місце бути перш за все через те, що активи продовжують експлуатуватися, їхній моральний знос залишається несуттєвим, але в той же час амортизація перевищує їхню вартість. Також варто зазначити, що термін на який очікувалося проводити амортизацію по певному активу коротший за термін експлуатації.

Даний факт підтверджується і перевітками компанії. На кінець звітного періоду підприємство проводить тестування основних засобів та капітальних інвестицій на предмет наявності ознак знецінення, в результаті якого управлінський персонал визнав, що вартість використання основних засобів та

капітальних інвестицій перевищує їх балансову вартість, а отже збитки від знецінення основних засобів та капітальних інвестицій не визнавалися.

Тепер необхідно порівняти накопичену амортизацію і балансову вартість активів. Почнемо з основних засобів, на рисунку 2.17 можна спостерігати порівняння накопиченої амортизації та балансової вартості у тис.грн.

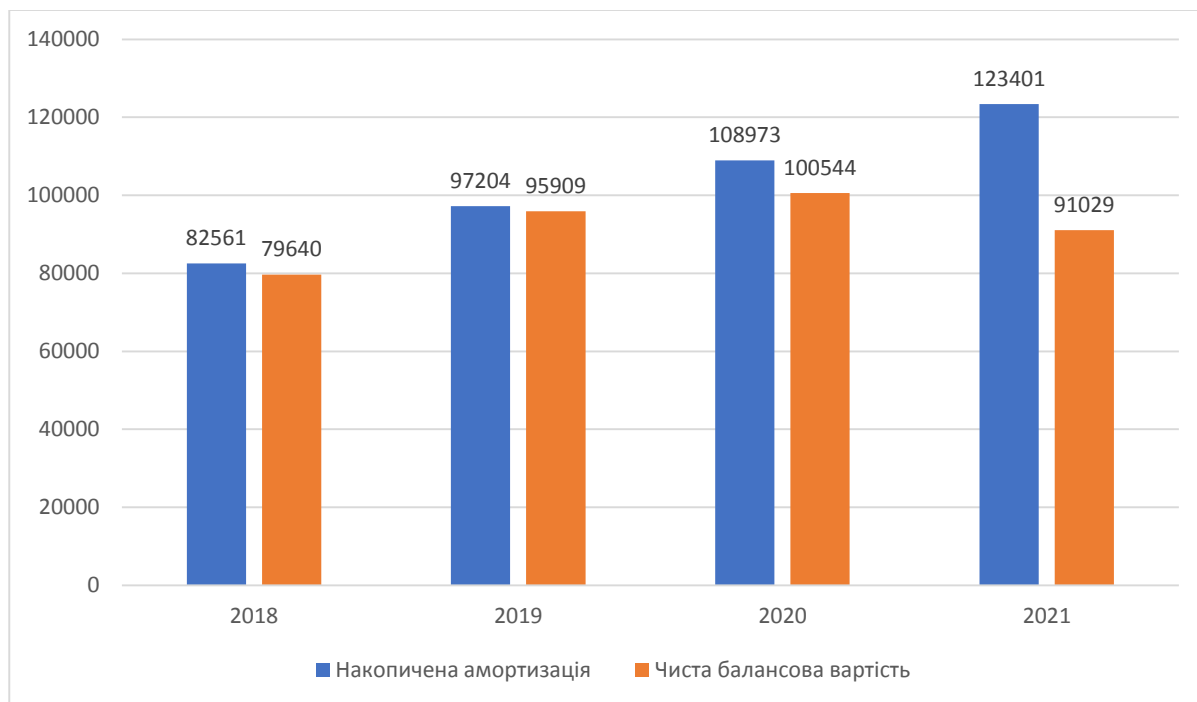


Рис 2.17. Порівняння накопиченої амортизації та чистої балансової вартості основних засобів у тис. грн за 2018-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»»[33,34,35,36].

Протягом 4 років ми можемо спостерігати перевагу накопиченої амортизації над чистою балансовою вартість. Особливо помітно перевагу після 2020 року. У 2020 році накопичена амортизація становила 108973 тис. грн, в той час як чиста балансова вартість 100544 тис.грн. У 2021 році ця різниця стала ще більше помітною, накопичена амортизація досягла суми у 123401 тис. грн, в той час як чиста балансова вартість становила 91029 тис.грн.

Перевага накопиченої амортизації над балансовою вартістю буде більш помітною у відсотковому вимірі. На рисунку 2.18 можна спостерігати відсоткову перевагу накопиченої амортизації над балансовою вартістю.

Станом на 2018 рік перевага становила 3,67%, після чого перевага зменшилася до 1,35%. У 2020 році відбувся помітний ріст до 8,38%, котрий досяг беззаперечних карколомних результатів у 2021 році та становив 35,56%.

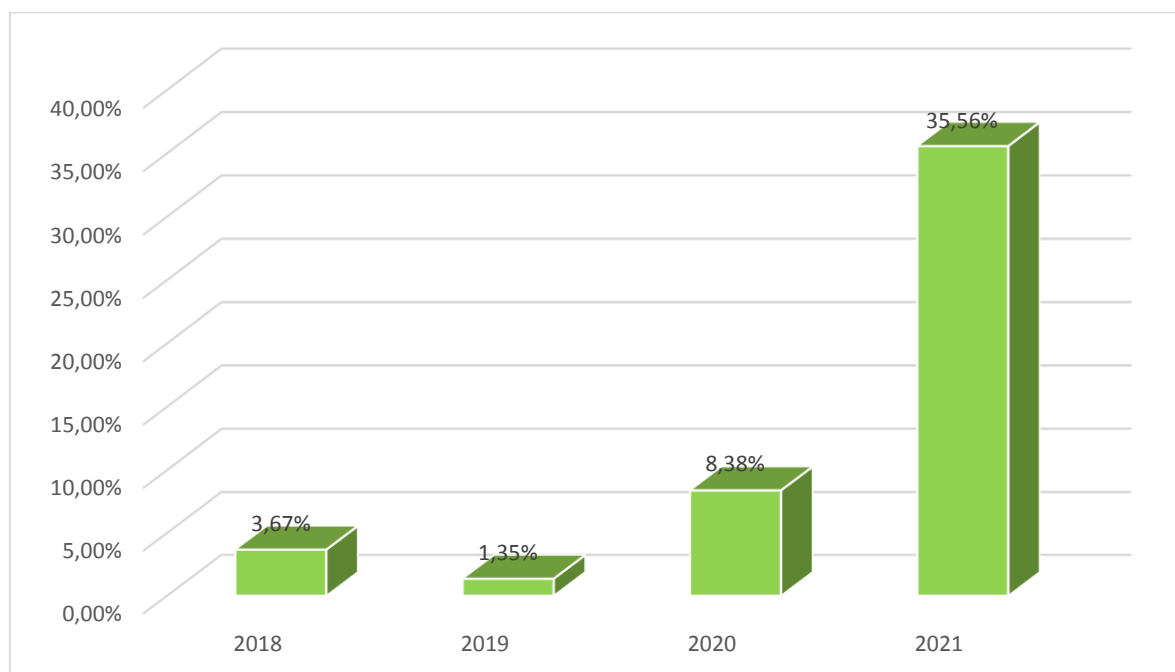


Рис 2.18. Перевага накопиченої амортизації над чистою балансовою вартістю основних засобів у % за 2018-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36].

Тепер перейдемо до порівняння накопиченої амортизації та чистої балансової вартості нематеріальних активів. Підприємство використовує нематеріальні активи набагато довше ніж основні засоби, вибуття та надходження менш динамічні ніж з основними засобами. На рисунку 2.19 представлено порівняння накопиченої амортизації та чистої балансової вартості нематеріальних активів.

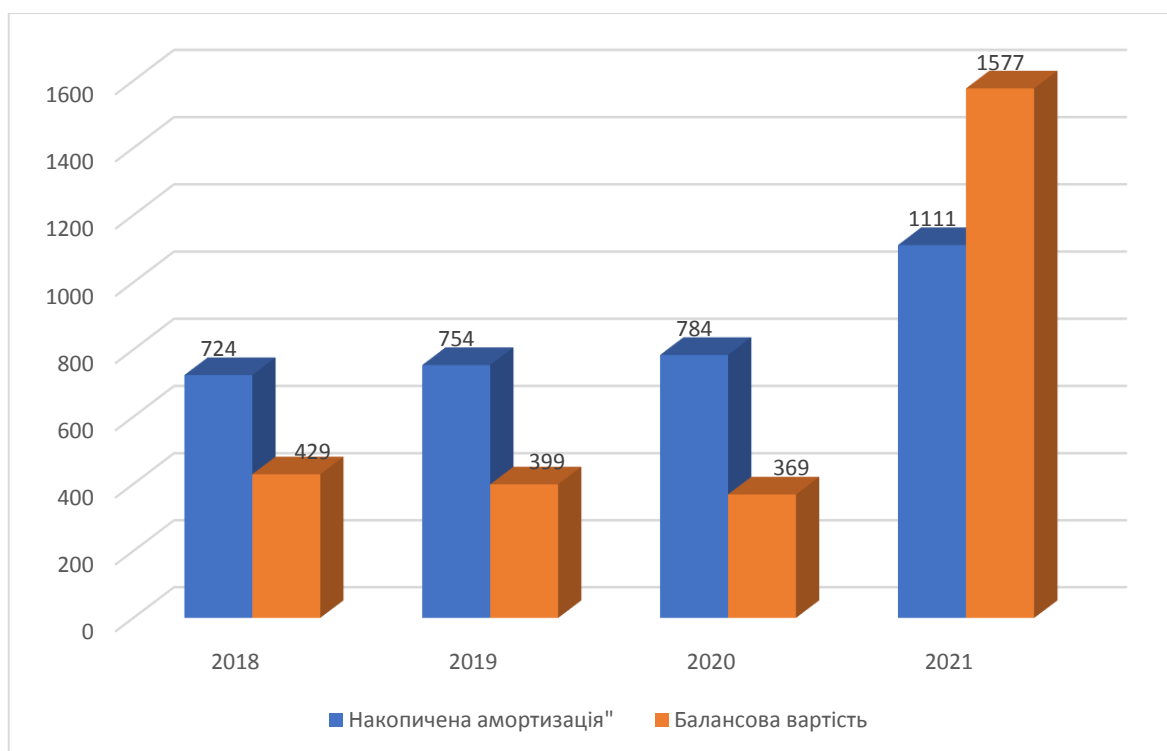


Рис 2.19. Порівняння накопиченої амортизації та чистої балансової вартості нематеріальних активів у тис. грн за 2018-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36].

Як ми можемо бачити накопичена амортизація сильно переважає над балансовою вартістю і лише у 2021 році ця перевага змінилася на користь балансової вартості. Таке явище відбувається за рахунок довгої експлуатації активів і не регулярного поповнення нових активів. У 2021 році перевага перейшла балансовій вартості виключно за рахунок того, що було надходження програмного забезпечення на суму 1445 тис.грн.

Більш детально можна зрозуміти перевагу накопиченої амортизації у відсотковому співвідношенні. На рисунку 2.20 представлена перевага накопиченої амортизації над чистою балансовою вартістю.

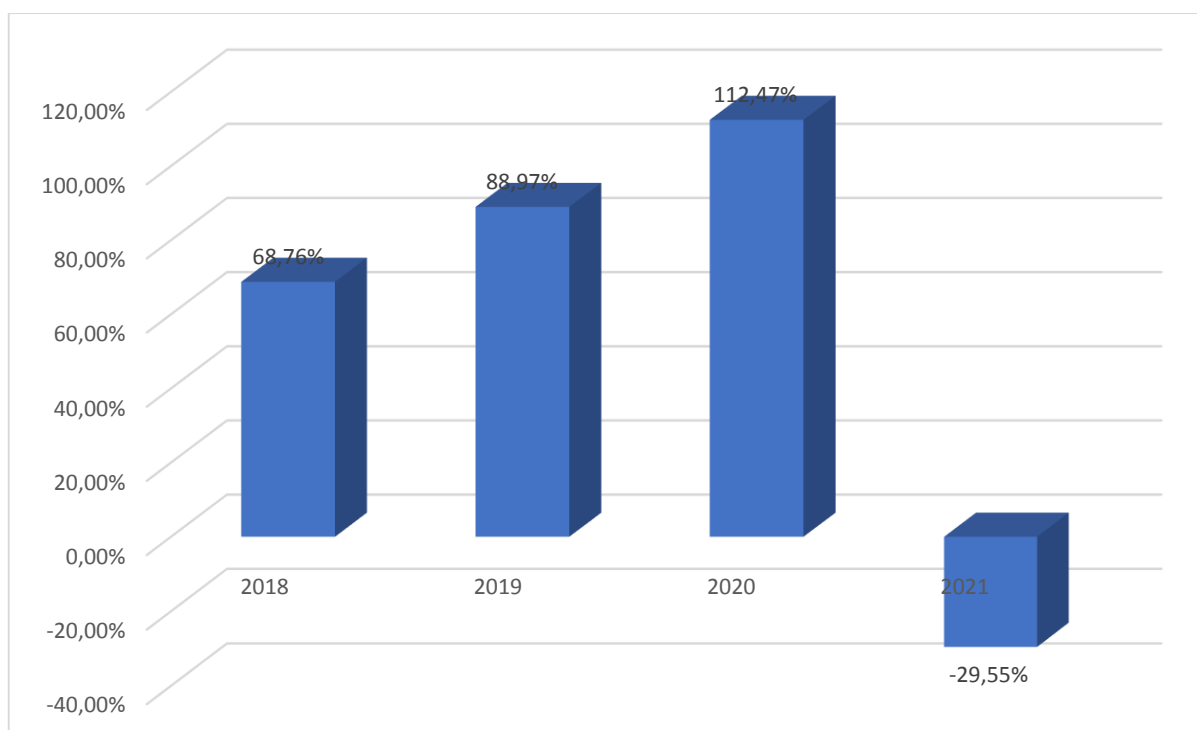


Рис 2.20. Перевага накопиченої амортизації над чистої балансовою вартості нематеріальних активів у % за 2018-2021 роки

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»» [33,34,35,36].

Як ми можемо спостерігати на рисунку, перевага накопиченої амортизації у 2018 році становила 68,76%, у 2019 році цей показник зріс до 88,97%. У 2020 році накопичена амортизація стала більшою за балансову вартість більш як у 2 рази або ж 112,47%. Надходження нових активів змінило цю динаміку, і балансова вартість почала переважати на 29,55%.

Загалом, амортизаційну політику підприємства можна назвати успішно. Підприємство замортизувало більш ніж 55% необоротних активів. Замортизовані активи продовжують експлуатуватися, їх моральний та фізичний знос не досягнув достатнього рівня для заміни. Накопичена амортизація основних засобі переважає чисту балансову вартість. Така ж тенденція спостерігалася і серед нематеріальних активів. Підприємство має достатньо ресурсів щоб вчасно оновлювати засоби та залишатися сучасною компанією.

РОЗДІЛ 3

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДХОДУ ДО АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КОРПОРАЦІЇ

3.1. Залежність амортизаційної політики від виду діяльності корпорації

Кожне підприємство це унікальна історія формування, розвитку та співвідношення основних засобів між собою. Підприємство формує свій унікальний підхід до амортизації. Деякі елементи залишаються загальними для всіх при формуванні амортизаційної політики, а деякі вимагають адаптації під конкретний випадок. Одним з таких таких елементів, котрий являється ключовим, є накопичення амортизаційного фонду шляхом правильного вибору методу амортизаційних відрахувань.

В Україні в більшості випадків використовують прямолінійний метод накопичення амортизації. На основі досліджуваного підприємства ТОВ «Медичний Центр “МТК”» ми знайшли підтвердження цього. Основним і єдиним методом накопичення амортизації цього підприємства є прямолінійний метод. Підприємство є успішним та немає проблем з покриттям зносу, вдалося накопичити значний амортизаційний фонд та своєчасно оновлювати необоротні активи. Накопичення амортизації навіть перевищило накопичення зносу і у фінансовій звітності було зазначено, що по при те що значна частина основних засобів повністю амортизувала себе списання їх не має доцільності, оскільки фізичний та моральний знос цих засобів не досяг критичного рівня [36].

Підхід до вибору методів накопичення амортизації та формування амортизаційного фонду повинен включати багато фундаментальних факторів, котрі мають бути визначені та проаналізовані. На основі досліджуваного підприємства можна стверджувати, що найбільший об'єм мають такі категорії, як

будівлі та споруди та транспортні засоби. При визначенні методів нарахування амортизації для будівель та споруд основним фактором є фізичний знос, моральний знос мінімальний і ним можна знехтувати, в той час як моральний знос для транспортних засобів відіграє хоч і не ключову, проте вагомую роль. На цьому прикладі можна зрозуміти, що різні категорії основних засобів не можуть мати один підхід до визначення методу нарахування амортизації. Аналогічно і різні типи підприємств з різним відсотковим співвідношенням категорій основних засобів повинні враховувати усі фактори, планувати та аналізувати підхід при виборі методу. Доречно використовувати декілька методів, або хоча б обирати метод орієнтуючись на категорії засобів вартість яких найбільша [38].

Проаналізуємо кожен метод та зрозуміємо для яких видів діяльності метод буде підходити найкраще.

Прямолінійний метод найбільш простий у розрахунках. Цей метод являється фаворитом у вітчизняних підприємств саме завдяки його простоті. Але як показує практика, більшість мікропідприємств не накопичує амортизаційний фонд. Економічні реалії складаються так, що навіть сума котра виходить з грошового обігу та спрямовується на формування амортизаційного фонду відіграє негативну роль у діяльності підприємства. Ми економіка котра знаходиться під великим впливом економічних фаз, при фазі стагнації або падінні ефект від цього виходить більшим ніж у розвинутих економіках. Вітчизняні підприємства не мають значний запас міцності, не встигають розвинутися до рівня котрий забезпечував би стабільність та підґрунтя для успішного виходу з кризи. Тому в основному підприємства наховують знос, але не виключають амортизаційні кошти з обігу. Кожна грошова одиниця відіграє вагомую роль у життєдіяльності підприємства. Амортизацію не розглядають як ключовий елемент успішної фінансової політики [39].

Прямолінійний метод не враховує моральний знос, він найбільше підходить для засобів котрі використовуються протягом тривалого часу та

моральним зносом цих засобів можна знехтувати. Також цей метод не враховує те, що засоби з плином часу потребують все більших коштів, так як ступінь зношеності основних засобів зростає, а отже потрібно більше коштів на обслуговування та ремонт. Такий метод підійде для підприємств більшість засобів яких становлять будівлі та споруди, або ж інструменти і прилади моральний знос яких мінімальний. Прикладами таких підприємств можуть бути готелі, бази відпочинку, підприємства котрі надають послуги з ремонту, ресторани та бари [40].

Метод зменшення залишкової вартості складніший, проте цей метод може покрити і моральний знос також. Справа тільки у швидкості морального зносу, обладнання буває різним, науково-технічний прогрес розвивається швидко, одні сфери він змінює кардинально і за лічені місяці, а інші за роки. Мри цьому методі найбільший ступінь амортизації припадає на перші роки, що добре підходить для підприємств у яких засоби зі швидким моральним зносом переважають. Проте в перші роки такий методі завищує показники собівартості продукції, також вагомим нюансом є те що необхідна наявність ліквідаційної вартості, якщо ж ліквідаційна вартість буде дорівнювати нулю то річна норма амортизації також дорівнюватиме нулю [41].

Аналогічна ситуація і з методом прискореного зменшення залишкової вартості. При цьому методі показник собівартості завищується ще більше, проте засоби амортизуються за перші роки на 60-70% [42].

Дані методи відмінно підходять підприємствам у котрих швидкість морального зносу переважає над фізичним і є фінансова та ринкова можливість за перші роки накопичити більшість амортизаційних нарахувань. Методи не підійдуть для нових підприємств котрі тільки завойовують частку ринку, заявляють про себе та не створили свій власний бренд. Для прикладу такими підприємствами є консалтингові компанії, компанії у сфері інформаційних

технологій та телекомунікацій, також підприємства з великою часткою категорії транспортних засобів.

Кумулятивний метод відмінно підійде підприємствам, котрим покриття морального зносу також важливе, але вони орієнтуються на стабільне та поступове зменшення амортизаційних витрат. Метод відмінно підходить для засобів моральний знос яких у перші роки використання особливо швидкий, а після необхідний постійний ремонт. Також відмінною рисою є те що у перші роки засоби використовуються найбільш активно, а з роками використання їх зменшується. Потрібно враховувати, те що даний метод не завжди буде співставний з тим об'ємом роботи, котрий виконав той чи інший засіб. Найкращий приклад підприємств котрим даний метод підійде – це транспортні компанії, служби таксі. В перші роки транспортні засоби використовуються найактивніше, з часом витрат на ремонт вимагається більше. Сучасною ознакою є те, що автомобілі почали поєднувати в собі ознаки як транспортного засобу, так і модного гаджету. Транспортні засоби стають більш технологічними, а отже вплив морального зносу з часом збільшується [43].

Виробничий метод відмінно підходить для компаній діяльність котрих залежить від сезону. Сезонність впливає на обсяг виготовленої продукції. Сума амортизаційних нарахувань залежить виключно від обсягу продукції котрий було виготовлено. Також амортизація залежить від продуктивності засобу, за допомогою даного методу можна визначити реальний стан об'єкту амортизації. Метод можна вважати найбільш раціональним. Проте варто відмітити те що метод важко буде використовувати для засобів виробничу потужність яких важко визначити. Найкращим прикладом підприємств котрі можуть використовувати даний метод є підприємства котрі ведуть сезонну діяльність. Для прикладу це можуть бути аграрні підприємства. Також метод підійде для підприємств діяльність котрих не стабільна, або залежить від певних замовлень. У пікових

моментах різниця у застосуванні засобів може відрізнятись у декілька разів. Наприклад компанії у сфері будівництва, або ж машинобудівної сфери [44].

Загалом, при формуванні амортизаційної політики особливо відповідально необхідно підійти до теми вибору методу нарахування амортизації. Метод амортизації необхідно обирати орієнтуючись на категорію основних засобів, котра переважає у структурі необоротних активів. Ефективніше використовувати декілька методів нарахування амортизації для різних категорій основних засобів.

У таблиці 3.1. наведені рекомендації для компаній котрим підійде відповідний метод амортизації

Таблиця 3.1.

Рекомендації для вибору методу нарахування амортизації у відповідності з типом компанії

Метод нарахування амортизації	Типи компаній	
	+	-
Прямолінійний	Засоби в основному становлять будівлі та споруди, або засоби з низьким моральним зносом	Підприємства котрі мають обладнання з швидким моральним зносом
Зменшення залишкової вартості	Більшість засобів мають високі темпи морального зносу	Компанії з не стабільними надходженнями, або не можуть дозволити великі амортизаційні відрахування
Прискореного зменшення залишкової вартості		
Кумулятивний	Засоби мають високі темпи морального зносу та потребують ремонту у подальшому	Засоби знос яких не можна співставити з виконаним об'ємом роботи
Виробничий	Засоби не експлуатуються регулярно	Знос не залежить від частоти експлуатації, виробничу потужність засобів не можливо визначити

Джерело: складено автором на основі [39,40,41,42,43,44]

Прямолінійний метод підійде для компаній у котрих найбільшу роль відіграють будівлі та споруди, а також обладнання з низьким рівнем морального

знос. Методи зменшення залишкової вартості та прискореного зменшення залишкової вартості підійде для підприємств у котрих засоби мають швидкий моральний знос, проте метод не доцільно використовувати, якщо підприємство не готове, або не здатне на суттєве накопичення амортизаційного фонду на перших етапах діяльності. Кумулятивний метод підійде для підприємств основні засоби яких з плином часу втрачають свою ефективність та вимагають регулярного ремонту. Виробничий метод найкраще підходить для підприємств з нестабільною роботою, або ж з сезонною діяльністю.

3.2. Амортизаційна політика корпорації в умовах кризи

Ми живемо у складні, але важливі часи. Світ змінюється, змінюємося і ми. Економіка завжди була циклічною, за фазою підйому завжди була сповільнення, а потім стагнація. Після стагнації відбувалося падіння. Потім економіка відроджувалася, механізми покращувалися та вдосконалювалися і все повторювалося знову. Різниця була тільки в тривалості циклів. У різні часи тривалість циклів була різною, в один час тривалість кожного циклу була 5 років, в іншому 10 років. Успішність ведення підприємництва в умовах кризи полягає в тому, щоб спрогнозувати події котрі нас чекають та підготуватися до них, а потім як можна швидше адаптуватися.

Політична та економічна ситуація в Україні нестабільна. Війна з Росією йде вже більше року, проте головна проблема для економіки не війна – а зміна економічних умов. Останні сто років світ глобалізувався, одні країни збільшували свій вплив, в той час як інші втрачали. Прямопропорційно зі збільшенням впливу держави-гегемона на інші суб'єкти світової геополітики збільшувалася і глобалізація.

Світовий пік глобалізації був досягнутий у 2007-му році, з того часу частка світової торгівлі до глобального ВВП впала з 61% до 53%. Ця тенденція буде зберігатися. Дана тенденція була описана у трьох книгах провідних економістів світу,

а саме у книзі «Випадкова суперсила» Пітера Заяна [45], «Наступні 100 років» Джорджа Фрідмана [46] та «Довгі цикли» Джошуа Гольдштейна [47]. У цих книгах було описано, що рівень глобалізації впливає на частоту криз і рецесій, а отже, якщо рівень глобалізації зменшується кількість криз зростатиме.

США як економічний гігант поширював свій вплив на увесь світ, тим самим забезпечував стабільність. Основа глобалізації – це один сильний гравець, котрий має достатньо фінансових ресурсів, щоб забезпечувати стабільність в різних регіонах. Така країна розробила та впровадила ланцюги виробництва, поставки ресурсів, розробила фінансовий механізм на глобальному рівні та могла бути арбітром у випадку локальних спалахів нестабільності. В умовах глобалізованої світової економіки тривалість економічних циклів зростала. Можна було спостерігати відносно довгі цикли росту, коротші стадії рецесій та відносно невеликі етапи падінь. Ситуація змінюється і під впливом внутрішніх проблем, зменшення рівня розвитку та політичних криз країна-гегемон повертається до політики ізоляціонізму, а отже втрачає свої позиції на глобальному рівні. У наслідок в економіці можна буде спостерігати протилежну тенденцію, а саме тривалість циклів скоротиться, а ефект від падінь збільшиться.

Проте, така тенденція не катастрофа, а лише початок нового етапу розвитку. У той же час будуть виникати нові можливості для підприємництва, країни будуть утворювати локальні союзи, відбудеться локалізація виробництва та постачання ресурсів. У таких умовах доцільно розробити механізм, котрий забезпечував виконання амортизаційного процесу та захищав амортизаційний фонд від знецінення.

Перш за все, треба враховувати, що в нових умовах цикли стануть коротшими, а отже буде менше часу для завоювання частки ринку та накопичення ресурсів. В таких умовах, необхідно як можна швидше накопичити амортизаційний фонд. Це можна зробити використовуючи дві умови:

- 1) використовувати метод зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості або кумулятивний метод

2) для розрахунку брати мінімально-допустимий термін експлуатації

Що стосується терміну експлуатації, ключовим є те що мінімально-допустимий термін буде корисний саме у розрахунку амортизаційних відрахувань, а не у фактичному терміні використання засобу. Після повної амортизації засіб не буде списаний, він може використовуватися ще певний період часу, до повного морального та технічного зносу. Негативним ефектом у такому випадку можна вважати не пропорційну до зносу амортизацію. Проте такий підхід допоможе сформувати більший запас коштів для швидкого реагування та забезпечення запасу міцності у кризові періоди [48].

Амортизація це найбільша стаття витрат у процесі інвестування, а отже дає можливість фірмі знизити оподаткування доходу. У результаті частина доходу акумулюється та нагромаджується у амортизаційному фонді, компанія зменшує податкові відрахування [49].

Варто врахувати те, що підприємства котрі перебувають на початку своєї діяльності і не досягли сталих грошових надходжень підвладні більшим ризикам. Цей ризик полягає в тому, що підприємства не зможуть вилучати з грошового потоку надмірно високу суму амортизації. Під час кризи можливий простій підприємства у зв'язку з різними факторами, як соціального так і економічного або політичного характеру. Можлива зменшення обсягів замовлень або виробництва. Враховуючи усі фактори методи амортизації можуть бути замінені на виробничий, або прямолінійний, проте за можливістю термін використання для розрахунків має бути як можна менший.

Потрібно виділити декілька пунктів котрі необхідно виконати для ефективного використання ресурсів та збереження стабільної роботи.

Загрозою є те, що накопичений амортизаційний фонд може бути зменшений у результаті девальвації, або ж високих темпів інфляції. Для уникнення такої загрози доцільно використовувати абсолютноліквідні та високоліквідні активи, використовувати декілька найбільш конвертованих валют, хеджувати ризики та

використовувати ліквідні цінні папери. Ключовим має бути саме ліквідність, оскільки кошти фонду це саме ресурс інвестицій, засоби повинні бути оновлені або відремонтовані та обслуговані вчасно, будь яка затримка може спричинити негативний ефект на діяльність підприємства [50].

Треба оцінювати вплив факторів на стабільність банківської системи. При підвищенні темпів інфляції - буде підвищена облікова ставка. У такому випадку кредити стануть дорожчими, а відсоток по депозитам повинен бути збільшеним. За таких умов банки зустрінуться з негативними факторами, а саме з відсотковим розривом – явищем коли кредитори банку будуть вимагати як можна вищий відсоток, а дебітори матимуть проблеми з поверненням позик. За таких умов банк може втратити рівень своєї ліквідності. Щоб мінімізувати ризики, необхідно розподіляти накопичені ресурси фонду між декількома найбільш стабільними та кредитоспроможними банками, регулярно моніторити фінансовий стан установ та результати стрестестування НБУ [37].

Варто врахувати, що під час криз та фінансової нестабільності стратегія розвитку бізнесу повинна бути скоригована. Разом зі стратегію розвитку коригуванню підпадуть і плани інвестиційних вкладень. Перш за все доцільно орієнтуватися на короткострокову перспективу, оцінити стан наявного обладнання і впроваджувати технічні зміни як на якісному так і на кількісному рівні залежно від пріоритетних потреб. Заміна обладнання має бути здійснена по рівню критичності та значимості обладнання для підприємства. Після, доцільно проводити заміну відповідно до рівня зносу. Ефективність розподілу та витрат коштів матиме критично-важливе значення, необхідно враховувати, що негативні явища матимуть місце протягом довгого періоду часу. Нові надходження будуть зменшені, а за найгіршим сценарієм зупинені повністю на певний період часу. За таких умов, для економії коштів підприємство доцільніше відмовитися від заміни засобу на новий, а сконцентруватися над ремонтом уже наявних засобів [51].

Таким чином можна сформувати чіткий перелік елементів, котрий наведений у таблиці 3.2 за допомогою якого можна мінімізувати ризики та найкраще підготуватися до кризового періоду.

Таблиця 3.2

Перелік елементів для проведення амортизаційної політики в умовах кризи

Елемент	Дія/Наслідок
Накопичення амортизаційного фонду	Перед фазою падіння накопичити у найкоротший термін амортизаційний фонд за допомогою методу зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості та кумулятивного методу. Використовувати найкоротший термін експлуатації для розрахунку. Фонд дозволить інвестувати в необоротні активи під час кризи
Зміна методів накопичення амортизації	За потреби та під впливом негативних факторів змінити метод накопичення амортизації на виробничий чи прямолінійний. Це дозволить підприємству адаптуватися до нових умов та продовжити накопичення амортизаційного фонду
Захистити амортизаційний фонд від девальвації	Використовувати найбільш конвертовані валюти та високоліквідні цінні папери. Даний елемент дозволить не втратити накопичені ресурси та покрити девальваційні ризики.
Забезпечити надійність банківських вкладів	Фонд повинен бути розподілений між найбільш ліквідними та стабільними банками. Даний елемент дозволить захистити вклади під час банкрутства банку
Коригувати план інвестицій	Оптимізувати та скоригувати процес інвестицій під час кризи. За потреби виключити заміну засобів і перейти на ремонт. Це дозволить використовувати накопичений амортизаційний фонд довше

Джерело: складено автором на основі [48,49,50,51]

У результаті підприємство котре використовує дані елементи, зможе ефективно накопичувати амортизаційний фонд, буде гнучким під час несприятливих періодів, забезпечить надійність вкладів, захистить фонд від девальвації та зможе ефективно та протягом довгого терміну використовувати накопичені кошти. Таке підприємство

буде мати сучасні засоби у робочому стані, зможе швидко адаптуватися до нових умов.

Особливо хотілось би виділити підприємства котрі постраждали від військових дій, накопичений амортизаційний фонд можна використовувати не тільки для заміни існуючих засобів знос котрих дійшов до критичного рівня, але й для покриття втрат у ході боїв. У такому випадку, підприємство буде мати шанс відновитися та у найкоротший термін почати роботу після заміни знищених засобів. Тобто в поточних умовах амортизаційний фонд можна розглядати не лише як ресурс для інвестицій, але і як можливість для відновлення.

ВИСНОВОК

У результаті дослідження було з'ясовано, що проблема амортизації та амортизаційної політики актуальна. Виявлено, що поняття амортизація та амортизаційна політика так і не отримали остаточного трактування, так як думки та обґрунтування визначення науковцями різнилися.

Було розглянуто праці вітчизняних та іноземних дослідників на основі чого було сформоване визначення амортизації, як комплексне економічне явище, що забезпечує перенесення вартості використаних основних виробничих фондів на вартість готової продукції, за допомогою чого здійснюється поступове інноваційне оновлення основних засобів підприємства і, як результат, підвищується його інвестиційна привабливість.

Значення амортизаційної політики було сформоване, як сукупність дій підприємства щодо правильного визначення термінів корисного використання основних засобів та норм нарахування амортизації, з метою ефективного управління фінансовим потоком.

Було визначено п'ять елементів та сформовано чотири основні результати амортизаційної політики.

Представлено п'ять методів нарахування амортизації, досліджені формули для розрахунку та описані переваги для корпорації кожного методу.

На основі статистичних даних досліджено та сформовано проблему зносу матеріальних засобів у різних секторах економіки України. Наголошено на проблемі зносу матеріальних засобів у секторі виробництва. Продемонстровано фінансові результати перспективної торгівельної компанії ТОВ «Медичний Центр “МТК”» у сфері торгівлі медикаментами та обраної її для прикладу компанії з успішною амортизаційною політикою.

Описано амортизаційну політику обраного підприємства та визначено основний метод нарахування амортизації – прямоліній метод. Визначено терміни

корисного використання засобів підприємства. На основі фінансової звітності було досліджено динаміку зміни первісної вартості основних засобів та нематеріальних активів, накопиченої амортизації та залишкової вартості. Так як компанія тісно пов'язана з міжнародною діяльністю та залежить від імпорту комплектуючих і засобів доцільно було врахувати зміну курсу національної валюти. На основі дослідження конвертованих даних у долари були продемонстровані негативні зміни для компанії, як у фінансових результатах так і в накопиченому обсягу амортизації, що в свою чергу негативно впливає на амортизаційну політику. Для відображення динаміки не тільки у абсолютних показниках, але й у відносних було продемонстровано зміни первісної вартості, накопиченої амортизації та залишкової вартості у відсотковому співвідношенні рік до року. Встановлено, що підприємство активно накопичує амортизаційний фонд, проте кризові явища негативно впливають на амортизаційну політику, нівелюють досягнення корпорації та зменшують можливості щодо відновлення зношених засобів.

Попри негативні явища, амортизаційну політику компанії можна вважати успішною. Цей висновок підтверджений статистичними даними. Повністю амортизовані активи становлять більше ніж 55 відсотків. Також варто відмітити, що накопичена амортизація становить більше ніж вартість балансових активів. Дана тенденція спостерігалася, як з основними засобами так і з нематеріальними активами. На основі даного підприємства було доведено, що навіть при застосуванні найпростішого методу нарахування амортизації – прямолінійного, можна забезпечити планомірне покриття зносу та вчасну заміну засобів на нові. Амортизаційна політика даного підприємства містила п'ять елементів та відповідала чотирьом завданням.

Базуючись на прикладі ТОВ «Медичний Центр “МТК”» були виявлені недоліки амортизаційної політики середньостатистичного підприємства. У результаті дослідження були обґрунтовані проблеми вибору методу нарахування

амортизації та пояснена перевага у виборі прямолінійного методу над іншими. Разом з тим були продемонстровані приклади того, чому прямолінійний метод не може бути універсальним. На основі наявних методів нарахування амортизації були наведені приклади компаній котрим найкраще підійде той чи інший метод. Прямолінійний метод найкраще підійде компаніям більшу частину засобів котрих становлять засоби з низьким моральним зносом, або ж будівлі та споруди. Методи зменшення залишкової вартості та прискореного зменшення залишкової вартості найкраще підійдуть компаніям засоби котрих мають високі темпи морального зносу. Кумулятивний метод підійде для компаній, котрі потребують поступового накопичення амортизаційних нарахувань, а їхні засоби мають високі темпи морального зносу на перших етапах та потребують збільшення витрат на ремонт у подальшому. Виробничий метод підійде для компаній котрі зайняті у сезонній діяльності, або ж знос засобів прямопропорційний від кількості виготовленої продукції.

Результатом роботи стало обґрунтування необхідності якнайшвидшого накопичення амортизаційного фонду у зв'язку з скороченням економічних циклів та ростом частоти виникнення як політичної так і економічної нестабільності. Було запропоновано два елемента для якнайшвидшого накопичення амортизаційного фонду: зменшити кількість періодів до найменшої кількості та використовувати методи нарахування амортизації з найбільшими відрахування під час перших періодів. Сформовано перелік дій для збереження амортизаційного фонду від коливань національної валюти, банкрутства банків, а також хеджування. Описано поради для ефективного розпоряджання фондом під час кризи та якнайдовшого використання. Дані дії допоможуть зберегти підприємству можливість покривати знос та можуть мати практичне застосування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Економічна теорія. Політекономія : підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Попов, К.С. Базилевич, Н.І. Гражевська; за ред. В.Д.Базилевич. – 7-е вид., стереотипне . – Київ: Знання-Прес, 2008.- 719с.
2. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с.
3. Варналій З.С. Фінансова безпека підприємства: навч. посібник / З.С. Варналій, З.Б. Живко, Р.Р. Білик, С.В. Онищенко, М.О. Живко; за ред. З.С. Варналія. – Львів: Ліга-Прес, 2018. – 300 с.
4. Боринець С. Я. Теорія та практика світових фінансів. Підручник – К.: ВПЦ «Київський університет», 2016. – 350 с.
5. Борисенко З.М. Амортизаційна політика / З.М. Борисенко. – К. : Наукова думка. 1993. – 135 с.
6. Козьменко С.Н. Амортизація і оптимальні терміни служби техніки / С.Н. Козьменко, Т.А. Васильєва, С.П. Ярошенко. – Суми : Ділові перспективи, 2005. – 223 с.
7. Чорновіл О.В., Потрапелюк К.Г. Амортизація, її сутність та методи нарахування на залізничних підприємствах. Економіка і регіон, 2012, 3: 216–221.
8. Щирська О.В. Економічна сутність і бухгалтерське визначення амортизації. Актуальні проблеми економіки, 2012, 8: 68–74.
9. Бубенко П.Т., Тітяєв В.І., Димченко О.В., Таряник О.М., Чистякова І.А., Шкурко О.В. Амортизація і відтворення основних фондів житлово-комунальних підприємств: монографія / За заг. ред. Бубенка П.Т. – Х. : ХНАМГ, 2010. – 257 с.
10. Приймак Н.С. Амортизація та її функції у господарській діяльності підприємства / Н.С. Приймак // Наукові праці Кіровоградського національного

- технічного університету. Економічні науки: зб. наук. пр. – Кіровоград: КНТУ, 2009. – Вип. 16, ч. 1. – С. 194–201.
11. Податковий кодекс України / Кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
 12. Bernstein L. Analysis of financial reporting / L. Bernstein. - Moscow: Finance and Statistics, 2002. - P.260.
 13. Brian Kirby. Depreciation in the production process/ Brian Kirby. - London: Finance and production, 2012. - P.232.
 14. Господарський кодекс України / Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
 15. Самбурська Н.І. Обліково-аналітичне забезпечення управління основними засобами: теорія і практика (на прикладі підприємств водопровідно-каналізаційного господарства): монографія / Н.І. Самбурська. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2015. – С. 289.
 16. Олійник О. Фінансово-економічні важелі відтворення сільськогосподарського виробництва / О. Олійник / [Електронний ресурс]. Облік і фінанси АПК – 2014, № 5. – Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/finansovo-kreditni-vazheli-efektivnogo-vidtvorenniasilskogospodarskogo-virobnictva.html>.
 17. Кондратенко І.А., Трачова Д.М. Теоретичні аспекти формування амортизаційної політики підприємства. Молодий вчений, № 1.1(41.1). – С. 45–48.
 18. Andrew Golfstein. Depreciation policy in modern economic conditions/ Andrew Golfstein. - Toronto: Financial policy of Canada, 2016. - P.644.
 19. Gillian Jackson. A new approach to corporate finance/ Gillian Jackson. - Dublin: Corporate Finance, 2018. – P.532.

- 20.Новицька С. Сутність амортизаційної політики і її вплив на ефективність роботи підприємства : навч.-метод. посіб. для студ. екон. спец. / С. Новицька, Н. Потапова-Сінько. – О. : ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2006. – 98 с.
- 21.Голов С. Ф. Дискусійні аспекти амортизації / С. Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 5. – С. 3–8.
- 22.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000р. № 92N із змінами, внесеними згідно із наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013р. № 627 (z1242-13) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
- 23.Стельмащук А. М. Методи організації навчання персоналу в умовах вимушеного переміщення основних засобів підприємств / А. М. Стельмащук. // Інноваційна економіка №6. – 2014. – С. 66–72.
- 24.Фінансова діяльність підприємства: [підручн.] / Бандурка О.М., Коробов М.Я., Орлов П.І., Петрова К.Я. – [2-ге вид. перероб. і доп.]. – К.: Либідь, 2002. – 384 с.
- 25.Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16). “Основні засоби”: виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text
- 26.Методи нарахування амортизації: міжнародний та вітчизняний досвід [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/REG4509?an=750750>.
- 27.Касьянова В. О. Амортизація основних засобів: методи нарахування амортизації та організація обліку // Економічний вісник Донбасу № 2 (32). – 2013. – С. 117-122.

28. Бачинський В. І., Бухгалтерський облік (загальна теорія) : [Текст] / П. О. Куцик, Л. Г. Медвідь, Т. В. Попітich [Текст] Навч. посіб. - Львів: "Магнолія 2006", 2010. - 319 с
29. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз у будівництві: Навч. посіб. / К.В. Ізмайлова – К.: Кондор, 2007. – 236 с.
30. Дутчак Л. Методологія обліку амортизації основних засобів і її вплив на оподаткування прибутку // Бухгалтерський учет и аудит. – 2012. - №9.
31. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] - Режим доступу до тексту: <http://www.ukrstat.org.ua/>
32. Офіційний сайт ТОВ «Медичний Центр “МТК”» [Електронний ресурс] - Режим доступу до тексту: <https://mc-mtk.com/>
33. Фінансова звітність ТОВ «Медичний Центр “МТК”» за 2018 рік. Офіційний ТОВ «Медичний Центр “МТК”». Режим доступу до тексту: <https://mc-mtk.com/finansova-zvitnist/>.
34. Фінансова звітність ТОВ «Медичний Центр “МТК”» за 2019 рік. Офіційний ТОВ «Медичний Центр “МТК”». Режим доступу до тексту: <https://mc-mtk.com/finansova-zvitnist/>.
35. Фінансова звітність ТОВ «Медичний Центр “МТК”» за 2020 рік. Офіційний ТОВ «Медичний Центр “МТК”». Режим доступу до тексту: <https://mc-mtk.com/finansova-zvitnist/>.
36. Фінансова звітність ТОВ «Медичний Центр “МТК”» за 2021 рік. Офіційний ТОВ «Медичний Центр “МТК”». Режим доступу до тексту: <https://mc-mtk.com/finansova-zvitnist/>.
37. Офіційний сайт Національного Банку України [Електронний ресурс] - Режим доступу до тексту: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates>
38. Aston Manor Academy (2012), Fixed Asset & Depreciation, Adopted April 2012.
39. Jackson, S. (2008). The effect of firms' depreciation method choice on managers' capital investment decisions. *The Accounting Review*, 83(2), 351-376

40. Norman, G. (1993), 'Life cycle costing', *Property Management*, 8 (4), pp 344-356.
41. Hoar, D.W. (1993), 'An overview of life-cycle costing techniques', *Property Management*, 6 (2), pp 92-98. International Accounting Standards Board Exposure Draft, (May 2009), Fair Value Measurement.
42. Bull, J.W. (1993), 'The way ahead for life cycle costing in the construction industry', in Bull, J.W. (ed.) *Life cycle costing for construction*, Blackie Academic & Professional, Glasgow, United Kingdom.
43. Davis Langdon Management Consulting (2007), 'Life Cycle Costing as a contribution to sustainable design: a common methodology – Final report', available online from: <http://ec.europa.eu/enterprise/construction/compet/lifecyclecosting/indexlifecycleen.htm>
44. Peterson, Raymond H. (2002), *Accounting for Fixed Assets*, 2nd Ed., John Wiley & Sons, Inc. New York.
45. Farhat–Holzman, Laina (2017) "Peter Zeihan, The Accidental Superpower: The Next Generation of American Preeminence and the Coming Global Disorder. Twelve, Hachette Book Group, 2014.," *Comparative Civilizations Review: Vol. 76: No. 76* , Article 24. Available at: <https://scholarsarchive.byu.edu/ccr/vol76/iss76/24>
46. George Friedman (2010). *The Next 100 Years: A Forecast for the 21st Century* , - 253 p. Available at: <https://www.amazon.com/Next-100-Years-Forecast-Century/dp/0767923057>
47. J. S. Goldstein, *Long Cycles : Prosperity and War in the Modern Age*, New Haven, Yale University Press, 1988 - Available at: <http://rhuthmos.eu/spip.php?article1332>
48. Jackson, S. (2008). The effect of firms' depreciation method choice on managers' capital investment decisions. *The Accounting Review*, 83(2), 351-376
49. Liapis, K. J., Kantianis, D. D., and Galanos, C. L. (2014), 'Commercial property whole-life costing and the taxation environment', *Journal of Property Investment & Finance*, 32(1), pp 56-77.

50. Graham, J., & Harvey, C. (2001). The theory and practice of corporate finance: Evidence from the field. *Journal of Financial Economics*, 60(2-3), 187-243.
51. Graham, J., Harvey, C., & Rajgopal, S. (2005). The economic implications of corporate financial reporting. *Journal of Accounting and Economics*, 40(1-3), 3-73.

Додаток А

Таблиця А.1

Фінансові результати ТОВ «Медичний центр “МТК”»

	2018		
	Грн	Дол	Зміна, %
Активи	486167,00	17558,57	0,00%
Чистий прибуток	94554,00	3414,94	0,00%
	2019		
	Грн	Дол	Зміна, %
Активи	864910,00	36515,35	107,96%
Чистий прибуток	149713,00	6320,68	85,09%
	2020		
	Грн	Дол	Зміна, %
Активи	949831,00	33593,08	-8,00%
Чистий прибуток	349516,00	12361,48	95,57%
	2021		
	Грн	Дол	Зміна, %
Активи	1234398,00	45252,18	34,71%
Чистий прибуток	301776,00	11062,90	-10,51%

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»»[33,34,35,36,37].

Додаток Б

Таблиця Б.1

**Первісна вартість основних засобів та нематеріальних активів ТОВ
«Медичний центр «МТК»»**

Первісна вартість, грн					Нематеріальні активи первісна вартість, грн				
	2018	2019	2020	2021		2018	2019	2020	2021
Будинки та споруди	73087	73083	88481	89104	Патенти	585	585	585	585
Машини та обладнання	8492	9159	9536	14977	Програмне забезпечення	520	520	520	2055
Інструменти, прилади інвентар(меблі)	5023	9387	9656	10976	Інші нематеріальні активи	48	48	48	48
Транспортні засоби	63873	68323	67943	63937	Всього	1153	1153	1153	2688
Інші основні засоби	11726	33161	33901	35436					
Всього	162201	193113	209517	214430					

Первісна вартість, дол					Нематеріальні активи первісна вартість, дол				
	2018	2019	2020	2021		2018	2019	2020	2021
Будинки та споруди	2640	3085	3129	3266	Патенти	21	25	21	21
Машини та обладнання	307	387	337	549	Програмне забезпечення	19	22	18	75
Інструменти, прилади інвентар(меблі)	181	396	342	402	Інші нематеріальні активи	2	2	2	2
Транспортні засоби	2307	2885	2403	2344	Всього	42	49	41	99
Інші основні засоби	424	1400	1199	1299					
Всього	5858	8153	7410	7861					

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»»[33,34,35,36,37].

Додаток В

Таблиця В.1

**Накопичена амортизація основних засобів та нематеріальних активів
ТОВ «Медичний центр «МТК»»**

Накопичена амортизація, грн					Нематеріальні активи амортизація, грн				
	2018	2019	2020	2021		2018	2019	2020	2021
Будинки та споруди	28751	32324	36438	40876	Патенти	451	465	479	493
Машини та обладнання	7018	7843	8334	8831	Програмне забезпечення	225	241	257	570
Інструменти, прилади інвентар(меблі)	3791	5571	6895	8288	Інші нематеріальні активи	48	48	48	48
Транспортні засоби	38797	44729	47588	51620	Всього	724	754	784	1111
Інші основні засоби	4204	6737	9718	13786					
Всього	82561	97204	108973	123401					

Накопичена амортизація, дол					Нематеріальні активи амортизація, дол				
	2018	2019	2020	2021		2018	2019	2020	2021
Будинки та споруди	1038	1365	1289	1498	Патенти	16	20	17	18
Машини та обладнання	253	331	295	324	Програмне забезпечення	8	10	9	21
Інструменти, прилади інвентар(меблі)	137	235	244	304	Інші нематеріальні активи	2	2	2	2
Транспортні засоби	1401	1888	1683	1892	Всього	26	32	28	41
Інші основні засоби	152	284	344	505					
Всього	2982	4104	3854	4524					

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»»[33,34,35,36,37].

Додаток Г

Таблиця Г.1

**Чиста балансова вартість основних засобів та нематеріальних активів
ТОВ «Медичний центр «МТК»»**

Чиста балансова вартість, грн					Нематеріальні активи балансова вартість, грн				
	2018	2019	2020	2021		2018	2019	2020	2021
Будинки та споруди	44336	40759	52043	48228	Патенти	134	120	106	92
Машини та обладнання	1474	1316	1202	6146	Програмне забезпечення	295	279	263	1485
Інструменти, прилади інвентар(меблі)	1232	3816	2761	2688	Інші нематеріальні активи	0	0	0	0
Транспортні засоби	25076	23594	20355	12317	Всього	429	399	369	1577
Інші основні засоби	7522	26424	24183	21650					
Всього	79640	95909	100544	91029					

Чиста балансова вартість, дол					Нематеріальні активи балансова вартість, дол				
	2018	2019	2020	2021		2018	2019	2020	2021
Будинки та споруди	1601	1721	1841	1768	Патенти	5	5	4	3
Машини та обладнання	53	56	43	225	Програмне забезпечення	11	12	9	54
Інструменти, прилади інвентар(меблі)	44	161	98	99	Інші нематеріальні активи	0	0	0	0
Транспортні засоби	906	996	720	452	Всього	15	17	13	58
Інші основні засоби	272	1116	855	794					
Всього	2876	4049	3556	3337					

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Медичний Центр «МТК»»[33,34,35,36,37].